

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **archeologia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uniwersytet Marii Curie - Skłodowskiej w Lublinie

Data przeprowadzenia wizytacji: **10-11.12.2020**

Warszawa, 2020

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	6
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	6
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	9
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	12
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	15
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	21
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	26
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	29
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	31
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	34
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	36
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	39
Załączniki:	41
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	41

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Ryszard Kasperowicz, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, ekspert PKA
2. dr hab. Marcin Ignaczak, ekspert PKA
3. mgr Paweł Napieralski, ekspert PKA ds. współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym
4. lic. Jakub Bator, ekspert PKA ds. studenckich
5. mgr inż. Agnieszka Kaczmarek-Kacprzak, sekretarz zespołu oceniającego PKA

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Oceny kierunku archeologia na Uniwersytecie Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie (UMCS) dokonano z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2019/2020. W związku z sytuacją epidemiczną i ogłoszeniem lockdownu wizytacja została przesunięta na czwarty kwartał 2020 roku. Wizytację przygotowano i przeprowadzono zgodnie z obowiązującą procedurą, przy czym odbyła się ona z wykorzystaniem technik komunikowania się na odległość. Podczas wizytacji zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej odbył spotkania:

- z przedstawicielami władz Uczelni i z władzami Wydziału prowadzącego oceniany kierunek studiów,
- z autorami raportu samooceny i z osobami odpowiedzialnymi za zapewnienie jakości kształcenia,
- ze studentami ocenianego kierunku,
- z pracownikami ocenianego kierunku,
- z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Zespół oceniający dokonał oceny prac dyplomowych oraz przedłożonej dokumentacji. Prace przejściowe w tym wypadku zostały szczegółowo przeanalizowane na profilu praktycznym, na profilu ogólnoakademickim nie weryfikowano prac etapowych, ponieważ nabór na studia II stopnia zaczął się dopiero w tym roku akad. (po kilkuletniej przerwie, wcześniej nie było kandydatów). Zweryfikowano stan infrastruktury UMCS dostępnej dla studentów kierunku archeologia za pomocą przedłożonej dokumentacji uzupełnionej o wirtualny spacer synchroniczny. Zespół oceniający dokonał hospitacji wybranych zajęć. Z powodów technicznych po stronie Uczelni możliwa była tylko jedna hospitacja spośród wszystkich wybranych na tym profilu na kierunku archeologia.

Ocena jest kolejną oceną programową PKA. Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej w roku 2009 wydało ocenę pozytywną na ocenianym kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	archeologia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek	archeologia – 88% nauki o sztuce – 3 % nauki o kulturze i religii - 1% nauki o Ziemi i środowisku - 3 % nauki biologiczne - 3% nauki socjologiczne – 2%	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry i 120 punktów ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	• archeologia pradziejowa • archeologia historyczna	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister archeologii	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	11	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	990	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	40 ECTS	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	101 ECTS	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	62 ECTS	

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Celem studiów II stopnia na kierunku archeologia jest wykształcenie absolwenta gotowego do wykonywania zawodu archeologa, to jest - do samodzielnego prowadzenia badań terenowych i naukowego opracowania ich wyników. Absolwent studiów II stopnia ma być przygotowany do pracy badawczej, z umiejętnością nie tylko klasyfikacji i opracowania źródeł, ale także ich wszechstronnej interpretacji.

Kształcenie na kierunku archeologia na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie wpisuje się w misję i strategię rozwoju Uczelni na lata 2019-2025 r. Uczelnia kształci i prowadzi badania naukowe w zakresie nauk humanistycznych, w tym w szczególności w zakresie dyscypliny naukowej archeologia.

Cele kształcenia są zgodne ze specyfiką dyscypliny archeologia, do której jako wiodącej, został przyporządkowany kierunek. Udział pozostałych dyscyplin: nauki o sztuce (3%), nauki o ziemi i środowisku (3%), nauki biologiczne (3%), nauki socjologiczne (2%) oraz nauki o kulturze i religii (1%) nie wynika z koncepcji kształcenia. Dyscypliny te nie stanowią istotnej roli w jako podstawa formułowania koncepcji kształcenia, co znajduje wyraz zarówno w efektach uczenia się, treściach programowych, jak i doborze kadry prowadzącej zajęcia na kierunku. W myśl koncepcji kształcenia ich udział w programie studiów o profilu ogólnoakademickim ma charakter subsydiarny względem niej. Rekomenduje się więc dostosowanie programu studiów do dyscypliny archeologia, do której przyporządkowany jest kierunek studiów.

Koncepcja kształcenia została powiązana z właściwymi dla dyscypliny obszarami działalności naukowo-badawczej prowadzonej w Uczelni. Obejmuje on zakres przedmiotowy od najstarszych dziejów człowieka po czasy współczesne, dla których prowadzone są badania w oparciu o wykopaliska, a także zakres wiedzy metodologicznej, metodycznej, muzealniczej oraz konserwatorskiej wspomagany w wymiarze naukowym przez badania realizowane na uczelni. Jest ona zgodna z zakresem dyscyplin: archeologia, nauki o sztuce, nauki o kulturze i religii, nauki biologiczne, nauki o Ziemi i środowisku, nauki socjologiczne.

Powstała koncepcja kształcenia odpowiada potrzebom otoczenia społeczno-gospodarczego i przygotowuje absolwentów do podjęcia pracy w urzędach konserwatorskich, muzeach, firmach archeologicznych oraz innych związanych z zachowaniem dziedzictwa narodowego.

Oferta dydaktyczna studiów II stopnia jest regularnie konsultowana z przedstawicielami potencjalnych pracodawców i modelowana w odpowiedzi na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, co znajduje swój wyraz poprzez uwzględnianie treści: z zakresu rekonstrukcji i wizualizacji dziedzictwa archeologicznego lub konserwacji i restauracji zabytków archeologicznych.

Na koncepcję kształcenia mają wpływ nauczyciele akademicki, głównie poprzez dyskusje na forum Rady Instytutu, natomiast nie jest ona poddawana ocenie studentów. W związku z tym rekomenduje się włączenie studentów w proces kształtowania koncepcji kształcenia.

Kierunkowe efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia, z ogólnoakademickim profilem studiów i odnoszą się do dyscypliny naukowej archeologia oraz pozostałych dyscyplin ujętych w koncepcji kierunku. Na studiach II stopnia najczęściej sposób sformułowania efektów uczenia się odpowiada charakterystykom poziomu 7 PRK, jednak w pojedynczych przypadkach, zwłaszcza w kontekście efektów dotyczących wiedzy, użyte są niewłaściwe sformułowania - wiedza „uporządkowana” lub „ugruntowana”. Rekomenduje się więc dostosowanie sposobu sformułowania kierunkowych efektów uczenia się na studiach II stopnia do sformułowań na 7 poziomie PRK.

Specyficzne dla archeologii efekty uczenia się dotyczą umiejętności rozpoznawania różnych rodzajów wytworów kultur archeologicznych oraz prowadzenia prac naukowych w trakcie trwania prac wykopaliskowych i inwentaryzacyjno-laboratoryjnych. Zakładają one także umiejętność korzystania z technologii informacyjnych, multimediiów i Internetu, jak również przetwarzania danych archeologicznych poprzez zastosowanie odpowiednich programów komputerowych, urządzeń i technik multimedialnych. Wreszcie, umiejętność stosowania technik i narzędzi badawczych właściwych dla nauk humanistycznych, społecznych, ścisłych i przyrodniczych wykorzystywanych w archeologii.

Istotnym zakładanym efektem społecznym jest umiejętność działania w interdyscyplinarnym zespole badawczym (również na wykopaliskach), gotowość do prawidłowego określenia priorytetów w realizacji badań, wykazywanie się niezależnością i samodzielnością w myśleniu, odwagą cywilną w wyrażaniu własnych poglądów (zgodnym z aktualnym stanem wiedzy archeologicznej), przy jednoczesnym szacunku do odmiennych poglądów innych osób. Efekty sformułowane są w sposób umożliwiający pogłębienie wiedzy, umiejętności i kompetencji na studiach II stopnia, w zakresie wybranych specjalności: *archeologii pradziejowej i archeologii historycznej*. Zakładają ponadto pogłębienie umiejętności warsztatowych w zakresie wybranej ścieżki kształcenia, a także i kompetencji badawczych w zakresie umiejętności analizy, interpretacji i syntezy materiałów źródłowych.

Kierunkowe efekty uczenia się sformułowane dla studiów II stopnia zakładają nabycie umiejętności posługiwania się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego dla studiów II stopnia.

Efekty na poziomie kierunku są sformułowane w sposób jasny, uwzględniają specyfikę kierunku kształcenia. Są mierzalne i możliwe do osiągnięcia przez studentów. O ile sposób sformułowania efektów uczenia się na poziomie kierunku można uznać za jednoznaczny, to na poziomie poszczególnych zajęć należy zdiagnozować następujące problemy:

- brak efektów uczenia się dla zajęć *podstawy petrografii, metodyka badań osadniczych, zarys historii architektury*;
- nie zawsze efekty kierunkowe, zwłaszcza w obszarze umiejętności i kompetencji, są opisywane na poziomie poszczególnych zajęć (np. *elementy etnologii*);
- efekty uczenia się są opisane dla danych zajęć, ale bez odpowiednich odniesień do symboli stosowanych dla kierunkowych efektów uczenia się (np. wykład fakultatywny III).

Wobec powyższego rekomenduje się precyzyjne formułowanie szczegółowych efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć w wyraźnym powiązaniu z kierunkowymi efektami uczenia się, a także w sposób umożliwiający ich weryfikację dla konkretnych zajęć oraz konsekwentne uwzględnianie w efektach przedmiotowych różnicy wynikającej z poziomu studiów (7 poziom PRK).

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku archeologia prowadzonym na UMCS w Lublinie są zgodne ze strategią Uczelni, mieszczą się w dyscyplinie naukowej archeologia, nauki o sztuce, nauki o kulturze i religii, nauki biologiczne, nauki o Ziemi i środowisku, nauki socjologiczne do której kierunku jest przyporządkowany. Są ponadto powiązane z działalnością naukową prowadzoną w Uczelni w tej dyscyplinie, obejmującą kraje Europy ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Lubelszczyzny i Polski od epoki kamienia po późne średniowiecze i nowożytność, na potrzeby której prowadzone są badania w oparciu o wykopaliska. W związku z faktem, iż wszystkie dyscypliny do których przyporządkowano kierunek oprócz archeologii mają wobec niej charakter subsydiarny.

Koncepcja kształcenia zorientowana jest na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, co ma przede wszystkim wyraz w oferowanych treściach dotyczących zakresu przygotowania zawodowego związanego z muzealnictwem oraz ochroną i konserwacją zabytków archeologicznych. W kształtowaniu koncepcji kształcenia biorą udział nauczyciele akademicki kierunku, do tego procesu nie są jednak włączani studenci.

Efekty uczenia się są zgodne z przyjętą koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną archeologia, do której jest przyporządkowany kierunek. Na poziomie efektów kierunkowych opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiąmane przez studentów, a także odpowiadają profilowi ogólnoakademickiemu przewidując właściwe dla dyscypliny naukowej umiejętności badawcze, mimo że ich sposób sformułowania nie zawsze odpowiada właściwemu poziomowi PRK. Na kierunku nie zostały określone efekty uczenia się dla kilku zajęć objętych programem studiów.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące pozostałych zdiagnozowanych i wyszczególnionych wyżej uchybień.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Program studiów II stopnia jest przemyślany tak, żeby umożliwić pogłębienie wiedzy praktycznej uzyskanej na studiach I stopnia w ramach głównych subdyscyplin wykształcenia archeologicznego (archeologia pradziejowa i historyczna), a także dodatkowych, szerokich zagadnień w ramach archeologii i dyscyplin z nią związanych: nauk o sztuce, nauk o kulturze i religii, nauk biologicznych, nauk o Ziemi i środowisku, nauk socjologicznych. Jest do szczegółowo rozwinięte w ramach zajęć: *archeologia architektury*, *archeologia konserwatorska* i *archeologia środowiskowa*. Wszystkie treści programowe są zgodne z koncepcją kształcenia i realizowane w ramach zajęć: specjalistycznych wykładów, ćwiczeń (w tym ćwiczeń terenowych na stanowiskach archeologicznych – obowiązkowych niezależnie od ścieżki kształcenia), konwersatoriów oraz seminariów magisterskich. Program studiów zawiera zajęcia obowiązkowe z wybranych zagadnień z historii i metodologii archeologii, a także cykl zajęć w podziale chronologicznym, od epoki kamienia do okresu nowożytnego.

Tak skonstruowany program pozwala nie tylko na pogłębienie wiedzy, lecz również rozwój umiejętności badawczych w oparciu o samodzielną refleksję oraz uzyskanie podstaw do prowadzenia badań terenowych i naukowego opracowania ich wyników. Warto przy tym zauważyć, że w treściach nauczania odzwierciedlony jest interdyscyplinarny charakter badań archeologicznych.

Czas trwania studiów, liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i oszacowanie punktami ECTS umożliwia spełnienie wymagań ustawy dotyczących studiów stacjonarnych.

Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i oszacowanie punktami ECTS umożliwia spełnienie wymagań ustawy dotyczących studiów stacjonarnych.

Sekwencja zajęć została zaplanowana prawidłowo. Dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach z reguły zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Dominują zajęcia konwersatoryjne i seminaryjne, co umożliwia studentom osiągnięcie większej samodzielności nie tylko w nauce, lecz także w badaniach, wszystko w ramach zakładanych efektów w zakresie umiejętności i kompetencji badawczych.

Zajęcia do wyboru obejmują szczegółowe zagadnienia wychodzące poza obowiązkową podstawę programową, dając możliwość indywidualnego rozwoju w oparciu o własne zainteresowania naukowe. Ich wybór pozwala na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia, a wymiar przekracza 50 % ECTS (62 ECTS). W zakres tych zajęć wchodzi obieralne wykłady *monograficzne*, *konwersatoria specjalizacyjne*, *wykłady fakultatywne*, *zajęcia z języków obcych* oraz *terenowe badania wykopaliskowe* i *terenowe badania inwentaryzacyjne*.

Na studiach II stopnia łączna liczba godzin wynosi 990, którym odpowiada 120 punktów ECTS. W tej liczbie 89 ECTS (810 godzin), to zajęcia związane z prowadzonymi na uczelni badaniami naukowymi w dyscyplinie archeologia, czyli tzw. przedmioty badawcze: 150 godz. stanowią wykłady, 165 konwersatoria, 30 ćwiczenia, 405 laboratoria i 60 seminaria. Dochodzi do nich 180 godzin z innych dyscyplin naukowych (np. *elementy paleosocjologii*, *elementy socjologii*) oraz języków obcych. W tej

liczbie wszystkie zajęcia związane z prowadzoną działalnością badawczą przypisano dyscyplinie archeologia, dlatego też rekomenduje się przypisanie kierunku studiów dyscyplinie, w której prowadzone są badania naukowe.

Program studiów II stopnia zawiera zajęcia z języków obcych w formie lektoratu w wymiarze 4 pkt. ECTS (60 godzin). Liczba godzin zajęć i punktów ECTS przyporządkowana do zajęć kształtujących umiejętności językowe umożliwia osiągnięcie przez studentów poziomu ESOKJ zakładanego w efektach uczenia się.

Program studiów II stopnia spełnia wymagania związane z zapewnieniem minimum 5 punktów ECTS w ramach zajęć z dziedziny nauk społecznych. W zakres planu wchodzi zajęcia: *elementy paleosocjologii* (2 ECTS) oraz *metodologia badan naukowych* (5 ECTS).

Wykładowcy i studenci kierunku archeologia mają też możliwość korzystania z metod i technik kształcenia na odległość za pomocą platform e-learningowych. W przedłożonym programie studiów nie przewidziano realizacji zajęć w tym trybie. W związku z powyższym zajęcia prowadzone na odległość w programie zajęć nie przekraczają zakresu określonego w stosownych aktach prawnych (75% ECTS). W chwili obecnej, w związku z sytuacją epidemiczną, część zajęć realizowana w I semestrze studiów jest prowadzona w trybie zdalnym (30 ECTS).

Metody i narzędzia nauczania są zróżnicowane tak, by wspomagać studentów w osiąganiu zakładanych efektów uczenia się, motywując ich do nauki. Są dobierane w zależności od rodzaju zajęć i zakładanego stopnia aktywizacji studentów. Na II stopniu studiów stymulują studentów do podejmowania świadomych i samodzielnych decyzji związanych z ich aktywnością naukową.

Wykłady z prezentacjami multimedialnymi (w mniej licznych grupach - również wzbogacone o elementy dyskusji) mają charakter podawczy, informacyjny.

W najliczniejszych pod względem godzin zajęciach ćwiczeniowych i laboratoryjnych wykorzystywane są metody aktywizujące studentów – poszukujące i eksponujące. Ich celem jest wdrażanie w praktykę umiejętności niezbędnych do prowadzenia badań archeologicznych, pracy ze źródłami archeologicznymi i pisemnymi, krytycznego korzystania z literatury, co ma stymulować studentów do samodzielności w procesie uczenia, a w konsekwencji później również i własnych badań.

Zajęcia konwersatoryjno-seminaryjne, które mają kształtować umiejętność samodzielnego zdobywania informacji, ich krytycznej analizy, wykorzystywania w kształtowaniu merytorycznie uzasadnionych (i odpowiednio uargumentowanych) wniosków, w największym stopniu bazują na relacji mistrz-uczeń. Małe grupy (zwłaszcza seminaryjne) sprzyjają indywidualizacji podejścia do studentów znajdujących się pod opieką naukową osoby prowadzącej, jednocześnie ucząc ich samodzielnej pracy nad problemem badawczym, jak i pracy w zespole badawczym.

Szczególnych i charakterystycznych dla dyscypliny umiejętności studenci nabywają dzięki uczestnictwu w *terenowych badaniach wykopaliskowych* oraz *terenowych badaniach inwentaryzacyjnych*, podczas których mają możliwość zastosowania w praktyce wiedzy na temat wytyczania wykopów i ich eksploracji, uczą się, wykonując powierzone im zadania, sporządzania dokumentacji polowej, czyszczą i inwentaryzują materiały źródłowe.

Studenci zdobywają i rozwijają umiejętności badawcze poprzez samodzielną pracę nad opracowywaniem wybranych tematów (zagadnień), a także dzięki redakcji krótszych i dłuższych tekstów o charakterze analitycznym lub syntetycznym. Podczas zajęć wykorzystywane są technologie informatyczne uwzględniające nowe osiągnięcia dydaktyki akademickiej i wspomagające osiąganie przez studentów efektów uczenia się. Dla zajęć w sali są to przede wszystkim prezentacje multimedialne, dla zajęć muzealnych – nowoczesne formy ekspozycji, również multimedialnych, dla zajęć w terenie – metody nieinwazyjne w prospekcji i badaniach terenowych.

Metody dydaktyczne stosowane w ramach kształcenia językowego umożliwiają uzyskanie kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2+ na studiach II stopnia, czemu służą typowe ćwiczenia gramatyczne, przygotowywanie wypowiedzi pisemnych, ustnych i konwersacje.

W indywidualnych przypadkach w miarę pojawiających się potrzeb metody dydaktyczne dostosowywane są do możliwości osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych, w tym studentów z niepełnosprawnościami.

Metody i techniki kształcenia na odległość w przypadku zajęć na II poziomie studiów, ujętych w programie studiów, nie są stosowane. Zgodnie z zarządzeniami Rektora UMCS (nr 73/2020 oraz 104/2020) w pierwszym semestrze roku akademickiego 2020/2021 zajęcia są prowadzone w trybie zdalnym, przy użyciu narzędzi umożliwiających nauczanie w czasie rzeczywistym. Zgodnie z wytycznymi dla zajęć dydaktycznych na kierunku archeologia, treści zajęć dostosowano do metod kształcenia na odległość, przy założeniu, iż niezbędne zajęcia praktyczne odbędą po ustaniu ograniczeń epidemicznych.

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się. Zajęcia na ocenianym kierunku odbywają się w godzinach przedpołudniowych i popołudniowych. Zajęcia są planowane w wymiarze 90 minut, a ich rozplanowanie zapewnia co najmniej 15-minutowe przerwy między nimi. Wszystkie zajęcia z dyscypliny archeologia odbywają się w jednym miejscu, czyli gmachu Instytutu Archeologii UMCS.

Organizacja zajęć zapewnia nie tylko higienę pracy studenta, ale i pozwala mieć czas na własną pracę – w domu lub w bibliotece. Egzaminy przeprowadzane są podczas sesji egzaminacyjnej w liczbie i sekwencji umożliwiającej przygotowanie się studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Treści programowe na studiach II stopnia są kompleksowe: obejmują pełny zakres archeologii powszechnej od epoki kamienia po nowożytność (w różnych jej aspektach kulturowych i społecznych), zagadnienia warsztatowe, umożliwiające nabycie przez studentów kompetencji badawczych, specyficznych dla dyscypliny archeologia. Nawiązują one do dyscyplin ujętych w koncepcji kształcenia: nauk o sztuce, nauk o kulturze i religii, nauk biologicznych, nauk o Ziemi i środowisku i nauk socjologicznych, przy czym wszystkie pozostałe dyscypliny mają charakter subsydiarny wobec dyscypliny kierunkowej – archeologii. Rekomendację z tym związana zamieszczono w analizie stanu

faktycznego. Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się i odpowiadają dyscyplinie naukowej archeologia. Liczba godzin zajęć kontaktowych oraz całkowita liczba punktów ECTS dla programów studiów II stopnia umożliwiają osiągnięcie przez studentów zakładanych dla kierunku efektów uczenia się. Stosowane metody dydaktyczne pozwalają na osiągnięcie przez studentów kierunkowych efektów uczenia się, w tym w szczególności związanych z przygotowaniem do prowadzenia badań naukowych i umiejętności posługiwania się językiem obcym, również z użyciem terminologii specyficznej dla dyscypliny archeologia.

Organizacja procesu nauczania jest zgodna z zasadami higieny uczenia się, którym odpowiada także organizacja sesji egzaminacyjnej.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień, które nie mają istotnego wpływu na ogólną ocenę spełniania kryterium 2.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki rekrutacji na studia II stopnia nie są w pełni selektywne. Lista rankingowa kandydatów układana jest na podstawie wyników ze studiów I stopnia lub pięcioletnich studiów magisterskich bez względu na ukończony kierunek studiów. Rekomenduje się więc wprowadzenie bardziej selektywnych zasad rekrutacji lub określenie dodatkowej ścieżki kształcenia uzupełniającej kompetencje studentów, którzy ukończyli inny kierunek studiów I stopnia niż archeologia, o wybrane zajęcia propedeutyczne z I stopnia studiów.

Warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i procedury rekrutacyjne są przejrzyste i bezstronne oraz zapewniają kandydatom równe szanse podjęcia studiów.

Zapewniają osobom z niepełnosprawnością pełny udział w procesie rekrutacji.

Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej określone są na podstawie Regulaminu studiów.

W myśl cytowanego regulaminu przeniesienie zajęć zaliczonych poza UMCS w miejsce punktów przypisanych zajęciom i praktykom określonym w planie studiów i programie kształcenia możliwe jest wówczas, gdy istnieje zbieżność uzyskanych efektów uczenia się. Stwarza to możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności do programu studiów na kierunku archeologia.

Na kierunku określono jedynie formalne procedury związane z doбором i zatwierdzaniem prac dyplomowych. Nie zostały natomiast określone wymagania merytoryczne dla prac dyplomowych z uwzględnieniem specyfiki dyscypliny naukowej archeologia i pozostałych dyscyplin ujętych w koncepcji kształcenia (nauki o sztuce, nauki o kulturze i religii, nauki biologiczne, nauki o Ziemi i środowisku, nauki socjologiczne) odpowiednio do poziomu studiów. Ogólne wymagania dotyczące prac mieszczą się w ogólnouniwersyteckich zasadach. Przy ocenie pracy brane są pod uwagę: temat pracy i zgodność treści z tematem, konstrukcja pracy i poprawność językowa i terminologiczna, poprawność wyводу i rozumowania, stopień wykorzystania źródeł archeologicznych i literatury, aparat naukowy (konstrukcja bibliografii, przypisów, itd.). Rekomenduje się zdefiniowanie kryteriów określających merytoryczne wymagania stawiane pracom dyplomowym na poziomie studiów II stopnia i ogólnoakademickim profilu studiów.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się określone są w Regulaminie studiów. Przewiduje on rozwiązania dotyczące studentów z niepełnosprawnościami, jak np. indywidualizacja form i terminów zaliczania poszczególnych zajęć.

Regulamin wprowadza także zasady dotyczące obowiązku informowania na początku semestru o formie zaliczenia oraz wymaganiach, jakie należy spełnić, aby uzyskać zaliczenie lub zdać egzamin. Odpowiednie zapisy zawiera także wzorzec sylabusu.

Zgodnie z regulaminem student jest informowany o uzyskanych wynikach egzaminów bez zbędnej zwłoki i w sposób jednoznacznie określający uzyskaną ocenę.

Przewiduje on także sposób postępowania w sytuacjach spornych, gdy student nie zgadza się z oceną. Opisuje także sposoby reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem.

Sposób weryfikacji i oceniania efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć jest różnorodny i specyficzny oraz w sposób jednoznaczny określony w sylabusie, a dodatkowo prowadzący zajęcia ma obowiązek poinformowania uczestników zajęć o sposobie i trybie weryfikowania i oceniania efektów uczenia się. Najczęściej stosowane są następujące metody:

- prace pisemne (zwłaszcza na zajęciach o charakterze seminaryjnym czy warsztatowym);
- egzamin pisemny w formie testu obejmujący informacje zawarte w wykładzie i literaturze polecanej (zwłaszcza na zajęciach o charakterze wykładu);
- kolokwium/egzamin ustny obejmujący informacje zawarte w wykładzie i literaturze polecanej, lub wiedzy przekazywanej podczas zajęć warsztatowych, lub o innym charakterze;
- ocena aktywności (zwłaszcza na zajęciach o charakterze konwersacyjnym czy warsztatowym, czyli wymagających bezpośredniej interakcji między prowadzącym a uczestnikiem zajęć);
- ocena umiejętności i wiedzy zdobytej podczas ćwiczeń terenowych (w przypadku ćwiczeń terenowych o charakterze wykopalisk czy badań powierzchniowych ocena najczęściej formułowana jest na podstawie aktywności i umiejętności).

Problemem, który odzwierciedlony jest w sylabusach, jest brak opisanych, jednoznacznych i zrozumiałych kryteriów oceniania. Obserwowano sytuacje, w których kryterium oceny jest bliżej nieokreślona aktywność studentów, znajomość lektur lub frekwencja na zajęciach i obecność – które same w sobie nie weryfikują wskazanych w sylabusach zajęć — wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Kryteria oceniania ze względu na zróżnicowaną formę opisu nie tworzą czytelnego

systemu w aspekcie całego kierunku studiów. W związku z tym rekomenduje się dopracowanie zasad oceniania w taki sposób, aby nie pojawiały się w nich wskaźniki dotyczące obecności na zajęciach oraz określenie w sylabusach precyzyjnych i przestrzeganych form i kryteriów oceniania studentów.

Weryfikacja osiągania przez studentów efektów uczenia się na kierunku odbywa się na poziomie oceny w ramach zajęć programowych oraz na poziomie prac zaliczeniowych i prac dyplomowych, które umożliwiają ocenę przygotowania studentów do prowadzenia badań naukowych.

Metody weryfikacji efektów uczenia się dotyczących kompetencji językowych na poziomie B2+ ESOKJ na studiach II stopnia są dobrane właściwie. Weryfikują, poprzez sprawdziany ustne i pisemne oraz egzamin końcowy, umiejętność czytania, słuchania, mówienia i pisanie.

W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia się odbywa się poprzez bieżącą kontrolę postępów w nauce. Zaliczenia i egzaminy końcowe przeprowadzane są z właściwym wykorzystaniem technologii informatycznych. Stosowne korekty dotyczące weryfikacji efektów uczenia wprowadzono do sylabusów zajęć. Efekty uczenia dotyczące wszystkich kategorii są weryfikowane w trakcie egzaminów i zaliczeń prowadzonych w czasie rzeczywistym. Przewidziano także weryfikację zajęć praktycznych w trybie projektowym oraz prac testowych.

Efekty uczenia się osiągnięte przez studentów są uwidocznione w postaci wymienionych wyżej prac etapowych: testów, opracowań konserwatorskich, prac źródłoznawczych i egzaminacyjnych oraz ich wyników, projektów i w końcu w postaci prac dyplomowych, a także są, poprzez stały kontakt z pracodawcami, monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku. Zakres, tematyka oraz zawartość merytoryczna prac dyplomowych jest właściwa w odniesieniu do dyscypliny archeologia. Są one pisane pod kierunkiem pracowników merytorycznych IA UMCS mających doświadczenie naukowe i prowadzących badania naukowe w dyscyplinie. Zastrzeżenia należy sformułować w stosunku do ujętego w koncepcji kształcenia szerokiego zakresu dyscyplin, do których zakwalifikowano kierunek i brak badań naukowych prowadzonych we wszystkich zakresach. Rekomenduje się przyporządkowanie kierunku do dyscyplin naukowych, w których prowadzone są badania.

Osiąganie przez studentów kierunku archeologia efektów uczenia się potwierdzane jest także poprzez ich aktywność naukową, głównie w ramach Studenckiego Koła Naukowego Archeologów. Ma ona wyraz w aktywnym udziale w studenckich naukowych sesjach archeologicznych oraz realizowanych projektach związanych z tworzeniem baz danych i opracowaniem materiałów z badań powierzchniowych, udziału w wykopaliskach, a także w publikowaniu wyników badań. Osiągnięcia studentów odpowiadają koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku i dyscyplinie archeologia. Są oni autorami lub współautorami publikacji naukowych, a także posiadają inne osiągnięcia naukowe w dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na ocenianym kierunku na studiach II stopnia przyjęto zasady rekrutacji umożliwiające sporządzenie listy rankingowej kandydatów, zapewniające weryfikację kwalifikacji wstępnych, przy czym na studiach II stopnia w wyniku niskiej selektywności nie zapewniają w pełni kandydatów o kwalifikacjach wstępnych umożliwiających osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Zasady rekrutacji zapewniają równe szanse, w tym dostęp do rekrutacji osób z niepełnosprawnościami. W Uczelni przyjęto zasady uznawania efektów uczenia się zdobytych poza system studiów oraz uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej.

Na kierunku przyjęto w sposób formalny zasady dyplomowania, odpowiadające wytycznym ogólnouniwersyteckim. Nie precyzują jednak one w wystraszającym stopniu merytorycznych kryteriów, które powinny spełniać prace dyplomowe na studiach II stopnia, co ma konsekwencje dla niektórych niewłaściwie dobranych tematów przygotowywanych na kierunku prac dyplomowych oraz stawianych im wymagań.

Przyjęte na kierunku metody weryfikacji pozwalają na ocenę osiągnięcia przez studentów kierunkowych efektów uczenia się, przy czym na poziomie pojedynczych modułów zajęć często w katalogu metod weryfikacji pojawia się obecność na zajęciach i aktywność na zajęciach. Dość często stosowaną metodą weryfikacji efektów uczenia się są testy w formie pytań zamkniętych, które jedynie umożliwiają weryfikację efektów uczenia się z zakresu wiedzy. Jednocześnie nie wypracowano specyficznych metod pozwalających na ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się z kategorii umiejętności, a zwłaszcza kompetencji społecznych, co wyraźnie uwidacznia się także w charakterze prac etapowych, na których często też nie jest zamieszczona informacja zwrotna dotycząca osiągnięć studentów.

Stosowane podczas zajęć z języka obcego metody weryfikacji – wypowiedzi ustne i pisemne – umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów I stopnia lub B2+ na poziomie studiów II stopnia, w tym języka specjalistycznego.

W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych i wyszczególnionych wyżej uchybień.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Wszyscy nauczyciele akademicki posiadają aktualny (udokumentowany) dorobek naukowy zgodny z dziedzinami i dyscyplinami, do których przypisano kierunek archeologia. Kadra prowadząca kierunek archeologia zadeklarowała następujące dyscypliny: archeologię, nauki o sztuce, nauki o kulturze

i religii, nauki biologiczne, nauki o ziemi i środowisku, nauki socjologiczne, które wpisują się zarówno w koncepcję interdyscyplinarnego kierunku, jak i w profil studiów ogólnoakademickich. Zapewnia to w pełni prawidłową realizację procesu kształcenia. Z uwagi na specyfikę kierunku zapewnia to również kształtowanie umiejętności niezbędnych na profilu ogólnoakademickim, związanych także z przygotowaniem absolwenta do samodzielnej pracy badawczej.

Kadrę dydaktyczną na kierunku archeologia stanowią pracownicy zatrudnieni na Uczelni na etatach badawczo-dydaktycznych, dla których Jednostka stanowi podstawowe miejsce pracy. Zespół ten liczy 14 osób, w tym 1 profesor tytularny, 6 doktorów habilitowanych (w tym 4 prof. UMCS), 6 doktorów, 1 magister. Dodatkowo kadrę Instytutu dydaktycznie wspierają pracownicy badawczo-dydaktyczni pozostałych instytutów Wydziału Humanistycznego oraz innych wydziałów UMCS. Wszyscy posiadają stopnie profesora, doktora habilitowanego lub doktora (wyjątek mogą stanowić pracownicy CNIJO).

Tak zbudowany zespół badawczo-dydaktyczny w chwili obecnej charakteryzuje się stabilnością kadrową, a także zachowaniem właściwego podziału na pracowników zajmujących się poszczególnymi etapami dziejów w zakresie archeologii oraz metodologii i metodyki prowadzenia badań. Pozostali nauczyciele akademicy, zatrudnieni poza Instytutem, wspomagają merytorycznie kadrę IA w zakresie zajęć fakultatywnych. To podkreśla interdyscyplinarność kierunku, który ma przygotować absolwentów do wszechstronnego i samodzielnego prowadzenia badań naukowych.

W chwili obecnej kadra jest stabilna. Pewne zaniepokojenie budzi utrzymująca się na niskim poziomie liczba kandydatów podejmująca studia II stopnia, co może ograniczyć znacząco rozwój potencjału kadrowego Instytutu w przyszłości. Zespół oceniający rekomenduje przeprowadzenie analizy przyczyn niskiego stopnia zainteresowania kandydatów studiami II stopnia..

Należy podkreślić, że bogaty dorobek publikacyjny, prowadzenie na wysokim poziomie badań naukowych, obecność w licznych gremiach krajowych (m.in. Stowarzyszenie Naukowe Archeologów Polskich) i międzynarodowych (jak: Societas Humboldtiana Polonorum, Deutsches Archäologisches Institut, PRUSSIA Gesellschaft Geschichte und Landeskunde Ost- und Westpreußens e.V, Kommission zur Erforschung von Sammlungen Archäologischer Funde aus dem Nordöstlichen Mitteleuropa, Sachsensimposion: Working Group for the Archaeology of the Saxons and thier Neighbours in north-western Europe. International non-profit-making association, ABEO: Member of the Advisory Board of Outreach and Education of Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons), towarzystwach naukowych oraz członkostwa w radach naukowych uczelni zagranicznych (w Instytucie Archeologii Universita Hradec Kralove), jak i muzeach, wreszcie udział w pracach zespołów konserwatorskich oraz organizacjach eksperckich wzbogaca w dużym stopniu merytorycznie oraz jakościowo dydaktykę realizowaną przez nauczycieli akademickich Instytutu. Przygotowanie naukowe i zawodowe pracowników Instytutu uzupełniają ukończone wysoko specjalistyczne studia podyplomowe , kursy językowe oraz, w zakresie kompetencji dydaktycznych, udział w warsztatach międzynarodowych (*Interactive Methods as the best tools for education and outreach*, *Moving from teaching to research about teaching and learning*) i krajowych (np. *Innowacyjne sposoby uczenia się. Techniki improwizacji teatralnej jako innowacyjne narzędzie dydaktyczne*, *Lubelska szkoła fotografii*, *Fotomanipulacje; czy w warsztatach metodyki kształcenia zdalnego*).

Rozwój naukowy kadry w ostatnich trzech latach poświadczają uzyskane 2 stopnie doktora habilitowanego oraz 4 awanse na stanowisko profesora Uczelni, kolejne są w trakcie procedowania (przewód habilitacyjny i doktorski – 2 osoby).

W związku z koniecznością realizacji procesu kształcenia opartego o kształcenie zdalne, Uczelnia przygotowała dla nauczycieli akademickich (nieobowiązkowy) pakiet szkoleń dot. obsługi narzędzi IT (w tym platformy MS Teams) oraz wsparcie kompetencji dydaktycznych w zakresie kształcenia zdalnego (przeprowadzono szkolenia z cyklu: „*Podziel się doświadczeniem – metody aktywizujące w nauce zdalnej*”, w zakresie metod aktywizujących w kształceniu zdalnym na przykładzie: mapy myśli, studium przypadku oraz metody projektu; czy wykorzystania tablicy wielofunkcyjnej na Wirtualnym Kampusie). Dodatkowo w Jednostce funkcjonuje w szerokim zakresie wzajemne wsparcie koleżeńskie w zakresie metod i obsługi narzędzi IT. Zespół oceniający rekomenduje, aby w konkursach pracowników nowo zatrudnianych w Instytucie stawiano wymagania odpowiedniego przygotowania w zakresie posiadania kompetencji dydaktycznych niezbędnych do prowadzenia zajęć w trybie kształcenia zdalnego jako warunek konieczny do spełnienia przez osobę ubiegającą się o zatrudnienie.

Przydział zajęć oraz obciążenia godzinowe nauczycieli odpowiadają zajmowanym w Instytucie stanowiskom. Przydział prowadzonych zajęć jest spójny z doświadczeniem i prowadzonymi badaniami naukowymi przez nauczycieli akademickich, co zapewnia właściwą realizację zajęć pod kątem merytorycznym.

Obciążenie godzinowe prowadzeniem zajęć przez kadrę Instytutu, dla której Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, jest zgodne z przyjętym przez Uniwersytet Regulaminem Pracy.

W Jednostce do czasu wybuchu pandemii Covid-19 nie prowadzono kształcenia zdalnego. Aktualnie kształcenie takie jest prowadzone na mocy obowiązujących przepisów dotyczących przeciwdziałaniu pandemii w całym kraju oraz przepisów wewnątrz uczelnianych dotyczących podejmowaniu działań ws. przeciwdziałania rozpowszechniania się wirusa SARS-CoV-2 (dotyczy to m.in. Rozporządzeń Rectorskich ws. przeprowadzania egzaminów dyplomowych w semestrze letnim 2019/2020; organizacji zajęć dydaktycznych w semestrze zimowym 2020/2021).

W IA zajęcia w semestrze letnim prowadzone były w systemie kształcenia zdalnego hybrydowego i synchronicznego. Natomiast obecnie w semestrze zimowym proces dydaktyczny realizowany jest wyłącznie w trybie zajęć synchronicznych. Kształcenie zdalne początkowo oparto o platformę Wirtualnego Kampusu UMCS, aplikację MS Teams, ZOOM oraz system USOS. W chwili obecnej, na mocy obowiązującej decyzji Dziekana WH, kształcenie zdalne prowadzone jest wyłącznie za pośrednictwem Wirtualnego Kampusu oraz MS Teams (*Komunikat ws. Decyzji Dziekana WH z dnia 10 września 2020 r.*). Wprowadzone zmiany są wynikiem przeprowadzonego przez Uczelnię badania opinii studentów i pracowników na temat prowadzonego kształcenia zdalnego na Uniwersytecie w semestrze letnim. W wyjątkowych, uzasadnionych, przypadkach nauczyciel akademicki może uzyskać zgodę Dziekana na prowadzenie zajęć w oparciu o korzystanie z innych platform.

Z uwagi na zaistniałą sytuację pandemiczną i konieczność natychmiastowego przejścia w lutym 2020 r. na kształcenie zdalne Władze Uczelni i WH przeprowadziły w czerwcu br. szczegółową analizę kompetencji IT kadry i ocenę prowadzonego kształcenia zdalnego na UMCS przez studentów oraz podjęły analizę stopnia przygotowania infrastruktury dydaktycznej do prowadzenia zajęć w trybie kształcenia zdalnego. Przeprowadzone badania i powstałe raporty pozwoliły znacząco wzmocnić

kompetencje dydaktyczne kadry w zakresie zdalnego kształcenia, jak i zapewnić prawidłową realizację procesu kształcenia w kolejnym semestrze zimowym roku akademickiego 2020/2021.

Podjęte działania doskonalące w zakresie organizacji i realizacji zajęć dydaktycznych oraz wdrożone przez władze WH wsparcie finansowe i sprzętowe nauczycieli akademickich od października spotkało się z bardzo pozytywną oceną pracowników. Dodatkowo określono zasady przyznawania ekwiwalentu pieniężnego pracownikom UMCS z tytułu wykonywania pracy zdalnej przy wykorzystywaniu do tego urządzeń prywatnych.

Jednostka dąży do zachowania stabilności kadry przez uzupełnianie potencjału kadry (np. zatrudnienie dwóch nowych pracowników badawczo–dydaktycznych) w związku z mającą miejsce w Jednostce w ostatnim czasie wymianą pokoleniową kadry. Jednostka dba o pogłębienie jej rozwoju naukowego i zapewnia możliwość podnoszenia kompetencji w zakresie dydaktyki. Uczelnia wspiera podnoszenie kompetencji dydaktycznych przez organizację szkoleń, warsztatów, a także stwarza odpowiednie warunki do udziału nauczycieli akademickich w kursach i szkoleniach zewnętrznych (por. opis kompetencji dydaktycznych powyżej). Aspekt podnoszenia kompetencji dydaktycznych kadry został uwzględniony na poziomie oceny okresowej nauczyciela akademickiego (*Arkusze oceny nauczyciela akademickiego UMCS, II. Działalność dydaktyczna, w tym kształcenie kadr punkt 5*).

Dobór nauczycieli akademickich, w tym szczególnie osób prowadzących zajęcia kształtujące umiejętności badawcze na studiach II stopnia o profilu ogólnoakademickim, jest spójny z zapisami ustawy o szkolnictwie wyższym oraz wewnętrznymi przepisami Uczelni. Działania te są w pełni transparentne, uwzględniają dorobek naukowy i dydaktyczny pracowników, co pozwala na prawidłową realizację zajęć. Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia w sposób szczególny kształtujący umiejętności badawcze wykazują się wysokim doświadczeniem w prowadzeniu badań naukowych, a także metodologii prowadzenia badań archeologicznych. Ponadto wykazują się doświadczeniem wynikającym z prowadzonej aktywności eksperckiej i badawczej, w tym poprzez pełnienie funkcji wykonawców realizowanych projektów krajowych (20) i międzynarodowych (7). Należy odnotować także udział w licznych projektach badawczych, finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki (7), Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (6), czy środków zagranicznych (Rekonstruktion von Quellen zur Erforschung der Vor- und Frühgeschichte auf der Grundlage von Presseberichten und Flugschriften am Beispiel der Provinz Grenzmark Posen-Westpreußen und ihrer Randgebiete. Etap 1.3.3 – Pol/1014423 - Alexander von Humboldt Stiftung). Nauczyciele akademicy pełnią również funkcję recenzentów w czołowych pismach o zasięgu międzynarodowym, jak i krajowym; są organizatorami/współorganizatorami/uczestnikami licznych konferencji o zasięgu międzynarodowym i krajowym. Równie istotnym czynnikiem, wpływającym na dorobek naukowy, a dzięki temu na podnoszenie kwalifikacji dydaktycznych i merytorycznych, jest aktywność odnotowana w gremiach naukowych regionalnych (w radach muzealnych), państwowych (PAN, gdzie są członkami Komisji Nauk Pra- i protohistorycznych; Komisji Archeologicznej; Zespołu badań nad schyłkiem starożytności przy Komitecie Nauk Pra- i Protohistorycznych; Rady Programowej Zespołu Antropologii Pradziejów i Średniowiecza przy Komitecie Nauk Pra- i Protohistorycznych) i międzynarodowych (w Deutsches Archäologisches Institut).

Rozwój naukowy kadry poświadczają w ostatnich trzech latach uzyskane 2 stopnie doktora habilitowanego (a w roku poprzedzającym trzy habilitacje) oraz 4 awanse na stanowisko profesora Uczelni, a kolejne są w trakcie procedowania (przewód habilitacyjny i doktorski – 2 osoby).

Wszyscy nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia, w tym również pracownicy, którzy zatrudnieni są poza Instytutem, podlegają stałej ocenie (w zakresie stopnia spełniania powierzonych im obowiązków dydaktycznych) ze strony studentów w ramach prowadzonych ogólnouniwersyteckich badań jakości kształcenia. Badania przeprowadzane są wśród studentów po każdym zakończonym semestrze (Ankieta oceny zajęć). Ogólnouczelniany wzór studenckiego arkusza oceny zajęć jest dość ogólny w treści i nie pozwala studentom w pełni na przeprowadzenie kompleksowej oceny kompetencji dydaktycznych, sposobu prowadzenia zajęć, ale przede wszystkim nie pozwala na uwzględnienie specyfiki kierunku i profilu studiów. Konstrukcja ankiety tym samym nie pozwala na pozyskanie informacji, które mogłyby bezpośrednio wpłynąć na proces doskonalenia jakości kształcenia na kierunku archeologia. Tym samym zespół oceniający rekomenduje wypracowanie nowej ankiety oceny zajęć lub uzupełnienie dotychczasowej o pytania, które będą wyraźnie i dostatecznie uwzględniały specyfikę prowadzonych zajęć oraz profil studiów.

Ponadto kadra dydaktyczna podlega ocenie swoich bezpośrednich przełożonych w ramach obowiązkowo prowadzonych hospitacji oraz okresową ocenę pracownika UMCS. Dodatkowo każdy nauczyciel akademicki UMCS zobowiązany jest do wypełniania po zrealizowaniu zajęć ankiety autoewaluacji zajęć. Tym samym należy uznać, że prowadzona ocena zajęć dydaktycznych, jak i nauczyciela akademickiego w wymienionych powyżej zakresach, uwzględnia różne narzędzia oceny jakości kształcenia i pracy nauczyciela akademickiego.

Zgodnie z wymaganiami ustawy o szkolnictwie wyższym, każdy nauczyciel podlega okresowej ocenie pracownika. Wymagania stawiane nauczycielom akademickim, które podlegają ocenie, dotyczą różnych obszarów podejmowanej przez nich działalności, począwszy od oceny działalności naukowej i dydaktycznej aż po organizacyjną (w tym popularyzację nauki). Istotną składową tej oceny stanowią informacje pozyskane z prowadzonej ankietyzacji studentów w zakresie oceny zajęć dydaktycznych oraz oceny hospitowanych zajęć. Zespół oceniający rekomenduje uwzględnienie przy ocenie okresowej pracowników obowiązku podnoszenia kompetencji dydaktycznych (dotyczy to zarówno pracowników zatrudnionych na stanowiskach badawczo-dydaktycznych, jak i dydaktycznych).

Wnioski z okresowej oceny nauczycieli akademickich stanowią podstawę do doskonalenia kadry oraz planowania indywidualnych ścieżek ich rozwoju.

Prowadzona przez Uczelnię transparentna polityka kadrowa zapewnia nie tylko całościową ocenę dorobku i kompetencji kadry, ale sprzyja wszechstronnemu rozwojowi nauczycieli akademickich oraz wpływa stymulująco i motywująco na ich rozwój.

Wszystkie kwestie dotyczące motywowania pracowników przedstawiono w Regulaminie pracy. Dotyczy to zarówno zakresu, jak i stopnia motywowania pracowników przez wypracowany formalny system stosowanych nagród i kar oraz możliwości uzyskania awansu na profesora Uczelni. System nagród obejmuje możliwości obniżenia pensum dydaktycznego, przyznawanie dodatkowych środków finansowych na prowadzenie badań oraz prowadzoną dydaktykę, włącznie z możliwością ubiegania się o urlop naukowy. Należy podkreślić, że Jednostka przywiązuje dużą wagę do czasowego odciążania obowiązkami organizacyjnymi osób finalizujących prace w przewodach doktorskich i habilitacyjnych.

Prowadzona polityka przez Uniwersytet w zakresie rozwiązywania konfliktów, reagowania na przypadki zagrożenia, naruszania bezpieczeństwa lub dyskryminacji i występujących zachowań przemocowych wobec kadry oraz studentów oparta jest o przyjętą w Uczelni zhierarchizowaną strukturę i obowiązujący podział władzy. Taka zhierarchizowana struktura może zniechęcać studentów/pracowników do przedstawiania swoich problemów, którzy mogą mieć obawy wynikające na przykład z zależności służbowej. Dlatego zespół oceniający rekomenduje:

- wypracowanie uczelnianej, niezależnej jednostki poza strukturami władzy Uczelni, do której wszyscy przedstawiciele środowiska akademickiego Uniwersytetu mogliby zgłaszać sprawy dotyczące naruszania bezpieczeństwa, dyskryminacji i występujących zachowań przemocowych,
- wypracowanie procedury przeciwdziałającej zachowaniom naruszania bezpieczeństwa, dyskryminacji i występujących zachowań przemocowych,
- prowadzenia polityki informacyjnej wśród kadry i studentów w zakresie zachowań dyskryminacyjnych i przemocowych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kadrę IA stanowią nauczyciele akademicki zatrudnieni w Jednostce na etatach badawczo-dydaktycznych, która stanowi dla nich podstawowe miejsce pracy. Zespół merytorycznie wspiera pracowników badawczo-dydaktyczni z innych wydziałów UMCS, co pozwoliło na zbudowanie w pełni interdyscyplinarnego zespołu odpowiadającego za realizację programu studiów. Doświadczenie badawcze i dydaktyczne kadry wpisuje się w pełni w specyfikę koncepcji prowadzonych interdyscyplinarnych studiów oraz profilu ogólnoakademickiego.

Prowadzona polityka kadrowa przez Jednostkę jest transparentna i w chwili obecnej stabilna, z zachowaniem właściwego rozkładu zainteresowań badawczych nauczycieli akademickich w odniesieniu do poszczególnych okresów historycznych. Dorobek naukowy Zespołu, podobnie jak przydział zajęć, odpowiadają wszystkim dyscyplinom, do których przypisano kierunek. Pozwala to na prawidłową realizację programu studiów z uwzględnieniem specyfiki kierunku oraz kompetencji badawczych poszczególnych pracowników naukowo-dydaktycznych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Zespół oceniający poddał ocenie infrastrukturę, niezbędną do realizacji efektów uczenia się zakładanych programem studiów na kierunku archeologia o profilu ogólnoakademickim. Dotyczy to infrastruktury twardej (przez opis sal/pracowni wraz z wyposażeniem) niezbędnej do kształtowania kompetencji w zakresie wiedzy i umiejętności praktycznych; jak i miękkiej – w zakresie wykorzystywania pomocy i środków informatyczno-dydaktycznych w procesie kształcenia oraz niezbędnych środków do prowadzenia badań. Infrastruktura, którą dysponuje IA, w pełni umożliwia nie tylko osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się, ale pozwala również na przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej. Jest w pełni adekwatna do warunków przyszłej pracy badacza.

Zajęcia kształtujące umiejętności IT odbywają się w udostępnianej Jednostce wydziałowej sali komputerowej dysponującej 15 stanowiskami komputerowymi wraz z niezbędnym oprogramowaniem w postaci pakietu Office, oprogramowaniem graficznym CorelDraw i Photoshop. Dodatkowo pracownicy wraz ze studentami mają dostęp do Humanistycznego Laboratorium digitalizacji i wizualizacji z 20 samodzielnymi stanowiskami. Laboratorium to ma do dyspozycji oprogramowanie graficzne oraz skanery (3 szt.), drukarki 3D w raz z pełnym oprogramowaniem, w tym programem do obróbki 3D (3 szt.) oraz rzutniki multimedialne (3 szt.). Dodatkowo na stanie Jednostki znajdują się skanery formatu A-4 (7 szt.) i A-3 (2 szt.), wraz z oprogramowaniem graficznym (licencje CorelDraw i Photoshop). Zajęcia dydaktyczne kształtujące przede wszystkim umiejętności IT realizowane są na I stopniu studiów, a na poziomie studiów II stopnia ma miejsce doskonalenie umiejętności w trakcie opracowywania zbiorów zabytków oraz pisanie pracy magisterskiej przez studentów.

Liczba i wielkość sal (w tym układ pomieszczeń) będących w bezpośredniej dyspozycji Instytutu, jak i tych udostępnianych przez pozostałe instytuty UMCS, w pełni pokrywa potrzeby zarówno pracowników, jak i studentów Jednostki. Mała liczebność osób w grupie na studiach II stopnia (na I roku – 11 osób, na II roku – brak studentów) zapewnia duży komfort studiowania.

Wszystkie sale dydaktyczne zaopatrzone zostały w komputer (wraz z podstawowym oprogramowaniem Office), dostęp do Internetu za pośrednictwem wi-fi (eduroam UMCS), rzutnik multimedialny i ekran. W dyspozycji Jednostki pozostają również pomieszczenia biurowe (sekretariat, sala obrad Rady Dyscypliny) i magazynowe wraz z szafą pancerną, którą wykorzystuje się do przechowywania cennych zabytków.

Zajęcia kształtujące umiejętności badawcze i doskonalące umiejętności praktyczne odbywają się w salach w których studenci mają bezpośredni i nieograniczony dostęp do zbiorów: map, litoteki, zabytków krzemiennych, ceramicznych i metalowych, pochodzących z różnych okresów dziejowych. Zdeponowanie i udostępnianie materiałów źródłowych jako pomocy dydaktycznych do zajęć w salach stanowi istotną część infrastruktury Instytut, która pozwala na realizację zakładanych programem studiów efektów uczenia się.

Do sal dydaktycznych nie przypisano nazewnictwa konkretnych specjalistycznych pracowni. Sale te dodatkowo wyposażone są w liczne regały, szafy oraz samodzielne stanowiska pracy. Niektóre z nich,

dotatkowo wyposażono w komputer, skaner, podręczny księgozbiór, wózek do przenoszenia obiektów wielkogabarytowych.

Doskonalenie umiejętności praktycznych wynikających ze specyfiki kierunku w prowadzeniu badań wykopaliskowych m.in. umiejętności przeprowadzania pomiarów w terenie studenci kształtują za pośrednictwem dostępnego sprzętu specjalistycznego, jakim dysponuje Instytut np. niwelatorów (8 szt.), dalmierza (1 szt.), tachimetrów (3 szt.) wraz z programem do wizualizacji danych pomiarowych QGIS. IA ma do dyspozycji ponadto 3 wykrywacze metalu oraz 2 przenośne urządzenia nawigacyjne Garmin GPSMap 64 st. Pogłębianie umiejętności sporządzania dokumentacji fotograficznej zapewnia sprzęt w postaci aparatów fotograficznych – lustrzanek cyfrowych marki Canon i Nikon (3 szt.) oraz dron – DJI Mavic 2Pro.

Jednostka ma również dostęp do infrastruktury i specjalistycznego sprzętu niezbędnego do prowadzenia badań, jak i realizacji programu studiów, innych instytutów UMCS. Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej udostępnia oprogramowanie QGIS, ArcGIS, Global Mapper (wyposażenie Katedry Geomorfologii i Paleografii). Natomiast Katedra Anatomii Funkcjonalnej i Cytobiologii Wydziału Biologii i Biotechnologii udostępnia na potrzeby realizacji zajęć materiał kostny i oprogramowanie statystyczne (Statistica, PQStat). W przypadku realizacji zajęć specjalistycznych np. z petrografii wykorzystywany jest skaningowy mikroskop elektronowy Hitachi SU6600 z przystawką EDS oraz mikroskop polaryzacyjny optyczny do światła przechodzącego i odbitego Leica DM 2500P będący na wyposażeniu Katedry Geologii, Gleboznawstwa i Geo-informacji. Przy realizacji zajęć podstawy zooarcheologii studenci mają do dyspozycji bogatą kolekcję materiałów kostnych, będących w posiadaniu katedry Anatomii i Histologii Zwierząt Wydziału Medycyny Weterynaryjnej UP. Natomiast przy prowadzeniu badań biologicznych szczątków ludzkich wykorzystują robot do izolacji DNA, aparat rentgenowski podobnie jak tomograf komputerowy Toshiba Asterion, aparat cyfrowy TRG AGFA, skaner 3D.

W ramach nawiązanej współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, reprezentującymi placówki konserwatorskie i muzealne, studenci mają stały dostęp do infrastruktury i ich zbiorów w ramach realizacji niektórych zajęć. Infrastruktura w chwili obecnej pozwala na realizację zakładanych efektów uczenia się, w tym również efektów odpowiedzialnych za kształtowanie niezbędnych umiejętności badawczych i praktycznych wynikających ze specyfiki kierunku, poziomu studiów i profilu ogólnoakademickiego.

Jakość i liczba posiadanego i pozostającego do dyspozycji Jednostki specjalistycznego sprzętu odpowiada w pełni na potrzeby Instytutu.

W trakcie prowadzonych zajęć terenowych Jednostka zapewnia studentom archeologii bazę lokalową (w budynkach szkół, remiz strażackich, czy gospodarstw agroturystycznych) oraz podstawowe wyżywienie.

Trzeba koniecznie dodać, że podjęto rozbudowę infrastruktury Instytutu w ramach realizacji projektu Cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce DARIAH-PL. W latach 2021-2023 powstanie na UMCS 5 laboratoriów działających o szereg mobilnych stacji badawczych. W IA, który uczestniczy w realizacji tego projektu, powstaną 2 laboratoria: Laboratorium Źródeł oraz Laboratorium Inteligencji Analizy i Interpretacji. Aparatura planowana do ich wyposażenia to: magnetometr, geo-

radar, tachimetr z modułem GPS, dron ze skanerem laserowym (ALS), dron do wykonywania fotografii lotniczej, laserowy skaner 3D w zestawie z kamerą tekstur (HD) i stolikiem obrotowym, zestaw skanerów do digitalizacji materiałów płaskich, studio fotograficzne (aparat, obiektywy, statywy, lampy, namiot bezcieniowy, tła, stół obrotowy), stacja robocza wraz z oprogramowaniem służącym do obróbki danych, między innymi do wykonywania modeli 3D metodą fotogrametryczną. Niewątpliwie ich powstanie znacząco wzmocni pozycję Jednostki w zakresie możliwości prowadzenia badań i działań dydaktycznych na poziomie nieinwazyjnych badań krajobrazu i zasobów dziedzictwa archeologicznego, czy digitalizacji 2D i 3D zabytków i dokumentacji archeologicznej.

Biblioteka główna UMCS znajduje się w budynku Wydziału Filozofii i Socjologii, tzw. Starej Humanistyki, podobnie jak sale dydaktyczne IA. Dodatkowo na terenie Instytutu znajduje się Instytutowa Biblioteka. Układ pomieszczeń, podobnie jak wielkość obydwu bibliotek, komfort pracy, liczba stanowisk w pełni odpowiadają na potrzeby pracowników i studentów Instytutu.

Wielkość powierzchni, którą zajmują obydwie biblioteki (w części użytkowej – czytelnie, wraz z przyległymi pomieszczeniami magazynowymi w części głównej i instytutowej, pomieszczeniem socjalnym, archiwum prac dyplomowych IA) oraz oferowaną liczbą samodzielnych stanowisk do pracy, w tym liczbą dostępnych stanowisk komputerowych w BG (połączonych z Internetem z możliwością przeglądania katalogów bibliotek polskich i zagranicznych w ramach Zintegrowanego Systemu Informacji Bibliotecznej BG UMCS oraz 2 stanowisk komputerowych w Bibliotece Instytut) oraz godzinami udostępniania zbiorów zapewniają stały dostęp wszystkim interesariuszom środowiska akademickiego do księgozbioru, zarówno w wolnym dostępie, jak i do egzemplarzy zdeponowanych w magazynach.

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa IA oraz dostęp do bibliotecznej, w tym określone zasady korzystania z niej są zgodne z przepisami BHP i nie budzą zastrzeżeń. Studenci, po uzyskaniu zgody Dyrektora Instytutu, mogą w pełni korzystać z sal dydaktycznych, z pomieszczeń magazynowych, mają także dostęp do materiału źródłowego, pozostając pod opieką swojego promotora.

W samej przestrzeni Instytutu nie ma w chwili obecnej wydzielonej strefy odpoczynku, w której studenci mogliby spędzać czas pomiędzy zajęciami. Teoretycznie jednak studenci archeologii mogą korzystać z niewielkiej przestrzeni rekreacyjno-relaksującej Wydziału Socjologii UMCS, znajdującej się w odległości 50 m od IA. Kącik ten wyposażony został w fotele, kanapę, ławę i podręczny regał na książki oraz 2 trójkątne siedziska – tzw. 'worki relaksacyjne'. Wnętrze ozdobiono roślinami. Zważając na powierzchnię, którą przeznaczono na wspomnianą powyżej strefę relaksu na Wydziale Socjologii, liczba studentów tam przebywająca w tym samym czasie jest znacząco ograniczona. Dlatego miejsce to nie w pełni zapewnia możliwość wypoczynku studentom Instytutu. Tym samym zespół oceniający rekomenduje wygospodarowanie przestrzeni przeznaczonej pod strefę relaksu dla studentów archeologii.

Studenci oraz pracownicy Jednostki mają zapewniony dostęp do bezprzewodowej sieci wi-fi na terenie Uczelni za pośrednictwem eduroam UMCS. Wymagane jest tylko założenie konta. Informacje dotyczące możliwości korzystania z sieci znajdują się na stronie głównej Uczelni.

W Jednostce funkcjonuje sformalizowana procedura udostępniania sal oraz dostępu studentom do posiadanych zbiorów zabytków będących własnością Instytutu lub posiadanych w czasowej ich dyspozycji. Za pośrednictwem promotora pracy magisterskiej student może zwrócić się z wnioskiem do Dyrektora Instytutu z prośbą o ich udostępnienie. Dostosowanie infrastruktury UMCS do potrzeb

osób z niepełnosprawnością przedstawia dokument Dostępność budynków UMCS dla studentów z niepełnosprawnością. W ramach Uczelni działa Zespół ds. Obsługi Osób Niepełnosprawnych, który jest odpowiedzialny za znoszenie barier architektonicznych, jak i pozyskiwanie informacji nt. potrzeby dostosowania obiektów i poszczególnych pomieszczeń.

Uczelnia jest wyposażona w windy przystosowane do osób niepełnosprawnych ruchowo oraz niewidomych, a na parkingach wydzielono oznaczone miejsca dla osób niepełnosprawnych oraz podjazdy umożliwiające pokonanie barier architektonicznych. Dodatkowo w budynku Wydziału Humanistycznego, Wydziału Filozofii i Socjologii, w którym mieszczą się pomieszczenia dydaktyczne i magazynowe Instytutu Archeologii zainstalowano nową windę dla osób z niepełnosprawnościami z systemem dźwiękowych i przyciskami w języku Braille'a. Natomiast w budynku WH zamontowano podjazdy i wejścia z poziomu gruntu, windy i toalety dla osób niepełnosprawnych, oznaczono miejsca parkingowe dla ON oraz drzwi wewnętrzne w języku Braille'a. W roku 2019 przeprowadzono pod tym kątem również modernizację całego miasteczka akademickiego.

Covid – 19 i sytuacja związana z wybuchem pandemii spowodowała zmiany trybu prowadzenia zajęć z tradycyjnego na hybrydowy (początkowo) i synchroniczny. Infrastruktura, do której mają dostęp pracownicy Instytutu, w pełni umożliwia i zabezpiecza prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Po przeprowadzeniu (w czerwcu br.) analizy w zakresie oceny jakości prowadzonych zajęć zdalnych w semestrze letnim (2019/2020), dostępności i stanu infrastruktury dydaktycznej pozostającej w dyspozycji nauczycieli akademickich do prowadzenia zajęć w trybie zdalnym władze dziekańskie Wydziału zakupiły pracownikom niezbędne komputery - laptopy ze słuchawkami, kamerą i mikrofonem. Dodatkowo Władze Uczelni wprowadziły w ramach rekompensaty pracownikom miesięczny ekwiwalent za podejmowanie realizacji zajęć na własnym sprzęcie. Tym samym nie tylko zapewniono, ale i podniesiono jakość realizacji zajęć w formule kształcenia zdalnego.

Zasoby biblioteczne, Biblioteki Głównej (ze zbiorem interdyscyplinarnym) oraz Biblioteki Instytutu Archeologii (z księgozbiorem specjalistycznym, ale uwzględniającym w pełni specyfikę interdyscyplinarną kierunku) spełniają wymagania pod kątem aktualności i zakresu tematycznego, w tym językowego gromadzonego i udostępnianego księgozbioru.

Dodatkowo Biblioteka Instytutu może poszczycić się zbiorami na poziomie 19.785 egz., w tym 12.888 książek i czasopism 6.897; w tym posiadanymi kolekcjami literatury archeologicznej – m.in. biblioteką dr. Klausa Goldmanna, prof. Adriana von Müllera oraz prof. Siegmara von Schnurbeina. Przekazane kolekcje w latach 2015-2018 nie tylko wzbogaciły specjalistyczne zbiory biblioteczne, ale i podniosły w środowisku archeologicznym prestiż biblioteki i Jednostki.

Niestety w katalogu BG (do Biblioteki IA – brak dostępu z uwagi na katalog kartkowy) w sylabusach zajęć: elementy etnologii – na sygnalizowanych 12 pozycji z literatury przedmiotu dostępne są tylko 3; konwersatorium specjalistyczne I – na zgłoszonych 10 publikacji dostępna w katalogu jest tylko 1; konwersatorium specjalistyczne IV – nie podano literatury przedmiotu, ale widnieje informacja, że "literaturę przypisuje się odrębnie do każdego cyklu"; podstawy geomorfologii - brak informacji; podstawy numizmatyki - na wskazanych w sylabusie 7 publikacji dostępne są w katalogu tylko 3 z czego 2 prace to: Słownik cywilizacji rzymskiej (J.C. Fredouille, Katowice 1992) oraz Vademecum historyka

starożytnej Grecji i Rzymu (dowolne wydanie). Zespół oceniający rekomenduje: dokonanie weryfikacji sylabusów pod kątem dostępności sugerowanej literatury przedmiotu studentom.

Przy pracach, które nie występują w katalogu BG pojawia się informacja, że "Tytuły brakujące w katalogu można zgłosić do zakupu przez Bibliotekę przy pomocy formularza".

Do dyspozycji pracowników, podobnie jak i studentów UMCS, jest Biblioteka Główna, która zapewnia dostęp do licencjonowanych E-zasobów, standardowych wyszukiwarek naukowych, internetowych katalogów, wraz z tradycyjnie zgromadzonym i rozbudowywanym interdyscyplinarnym księgozbiorem (260 tys. vol. druków zwartych, 235 tytułów czasopism polskich i zagranicznych; 300 tys. vol. w wolnym dostępie).

Natomiast księgozbiór Biblioteki Instytutu oparty jest o tradycyjny katalog kartkowy, a tylko w części o system komputerowy, który ujęty jest w katalogu online Biblioteki Głównej. Podobnie jak ma to miejsce w przypadku tworzonego Katalogu Bibliografii Archeologii Europejskiej w systemie DYABOLA z siedzibą w Römisch-Germanische Kommission w Frankfurt nad Menem. Zasoby biblioteczne i sposób ich udostępniania spełniają wszelkie standardy biblioteki/bibliotek uniwersyteckich.

Infrastruktura Biblioteki Głównej została dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową (podjazdy, miejsca parkingowe oznaczone ON, platformę prowadzącą do biblioteki, windy oraz toaletę dla osób z niepełnosprawnością, podjazdy wewnątrz budynku, mapę reliefową) - szczegółowy opis przeprowadzonej modernizacji biblioteki zawarty jest w dokumencie Dostępność budynków UMCS dla studentów z niepełnosprawnością, który opracowany został m.in. przez Zespół ds. Obsługi Osób Niepełnosprawnych UMCS.

Natomiast infrastruktura Biblioteki Instytutu Archeologii w mniejszym stopniu jest przystosowana pod kątem dostosowania jej do osób niepełnosprawnych. Należy jednak podkreślić, iż na kierunku archeologia, z uwagi na jego specyfikę, studiów nie podejmują osoby niedowidzące oraz z niepełnosprawnością ruchową. Dlatego nie ma to przełożenia bezpośredniego na jakość kształcenia studentów.

Z uwagi na gwałtowną potrzebę zmiany trybu kształcenia, przejście z tradycyjnego na zdalne, z powodu Covid-19, nauczyciele akademicki pozostają w stałym kontakcie ze studentami oraz zapewniają materiały dydaktyczne studentom z dostosowaniem ich do potrzeb kształcenia zdalnego. Udostępniają również skany artykułów i innych prac studentom niezbędnych do opanowania wymaganego materiału. Dodatkowo studentom w IA wypożyczają się materiały źródłowe do samodzielnego opracowania w ramach prowadzonych zajęć.

W Uczelni nie prowadzi się sformalizowanego monitoringu i oceny infrastruktury w tym bibliotecznej, wyposażenia technicznego pomieszczeń oraz określania potrzeb i stanu pomocy dydaktycznych. Tym samym nie w pełni realizowane są zapisy wynikające z Polityki jakości kształcenia na WH UMCS. Tylko w przypadku studentów, sformalizowano możliwość zgłaszania do Władz Uniwersytetu potrzeb socjalno- bytowych, z czego wyłączono jednak ocenę infrastruktury dydaktycznej.

Z uwagi na brak sformalizowanych procedur włączających wszystkich interesariuszy wewnętrznych Uczelni w prowadzenie monitoringu i ocenę infrastruktury zespół oceniający rekomenduje zatem: stworzenie procedury zapewniającej uczestniczenie w kompleksowym monitoringu infrastruktury wszystkim pracownikom i studentom Uniwersytetu.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

IA dysponuje właściwą infrastrukturą (twardą i miękką, w tym biblioteczną), ma dostęp do specjalistycznego sprzętu i pomocy dydaktycznych własnych lub za pośrednictwem innych jednostek UMCS, czy też podmiotów zewnętrznych, współpracujących z Jednostką. Zapewnia to możliwość realizacji programu studiów II stopnia o profilu ogólnoakademickim. Dotyczy to zarówno doskonalenia, jak i kształtowania kompetencji badawczych, przygotowania do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, umiejętności interpretacyjnych materiału źródłowego na zaawansowanym poziomie zgodnie z założeniami koncepcji i specyfiki kierunku II stopnia studiów i profilu ogólnoakademickim.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów dla kierunku archeologia – studia II stopnia na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie jest zgodny z dyscypliną, do której kierunek jest przyporządkowany.

Współpraca UMCS w Lublinie z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie kierunku archeologia studia II stopnia prowadzona jest w sposób stały, systematyczny i trwały. Wśród współpracujących podmiotów, przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, znajdują się muzea, biuro wojewódzkiego konserwatora zabytków, instytucje kultury kultywujące dziedzictwo archeologiczno-kulturowe, a także firmy prywatne, prowadzące działalność ściśle związaną z archeologią.

Do najbardziej intensywnych kontaktów Instytutu Archeologii z interesariuszami zewnętrznymi w ramach kierunku archeologia II stopień studiów dochodzi w trakcie czynności związanych z organizacją i realizacją wspólnych projektów badawczych (badania terenowe). W trakcie dwustronnych spotkań określany jest zasięg i zakres badań terenowych, wspólnie opracowywany jest też ich szczegółowy program oraz wymagania wobec uczestników.

Instytut Archeologii najintensywniej współpracuje z podmiotami: Archeologiczna Pracownia Badawcza THOR, Muzeum im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie, Muzeum Narodowe w Lublinie, Wydział Inspekcji Zabytków Archeologicznych, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie i firma Archee. Przedstawiciele wymienionych instytucji bardzo dobrze oceniają przygotowanie studentów do wykonywania zawodu archeologa, najlepszym absolwentom oferują miejsca pracy.

Współpracujący z ocenianym kierunkiem pracodawcy mają możliwość składania wniosków o modyfikację programu pod kątem jak najlepszego kształcenia studentów, mając na uwadze oczekiwania rynku pracy. Przykładem tego może być wprowadzenie do programu uczenia się dla studiów II stopnia zajęć metodyka archeologii miejskiej. Nowe zajęcia wprowadzono w roku akademickim 2018/19 po sugestii firmy archeologicznej Archee w Lublinie. Wprowadzenie zajęć wynikało z sygnalizowanej przez interesariuszy zewnętrznych potrzeby lepszego przygotowania studentów do specyfiki badań archeologicznych w strefach miejskich. Wspólnie został opracowany program nowych zajęć, a ich prowadzenie w IA UMCS powierzono specjalistom zajmującym się tego typu badaniami oraz pracodawcom – przedstawicielom firm prywatnych, którzy współuczestniczyli w opracowywaniu programu i na co dzień zajmują się tego typu badaniami wykopaliskowymi. Współprowadzącym zajęcia (na zasadach wolontariatu) w ramach tych zajęć jest przedstawiciel firmy Archee. Aktualnie, Instytut Archeologii rozpatruje złożoną przez jedną z współpracujących firm propozycję wprowadzenia zajęć poświęconych w całości przybliżeniu możliwości wykorzystania w archeologii najnowocześniejszych technik i urządzeń pomiarowych.

Mimo, iż dla ocenianego kierunku istnieją nieformalne procedury przekazywania przez otoczenie społeczno-gospodarcze sugestii dotyczących modyfikacji programu uczenia się (takie uwagi interesariusze zewnętrzni mogą zgłaszać bezpośrednio dyrektorowi Instytutu Archeologii), przedstawiciele otoczenia nie są poinformowani o takiej możliwości. Dlatego rekomenduje się opracowanie systemu przepływu z otoczenia społeczno-gospodarczego uwag oraz opinii dotyczących programu i poinformowanie o procedurze współpracujących z kierunkiem interesariuszy zewnętrznych.

Przy Wydziale Humanistycznym, w ramach którego funkcjonuje kierunek archeologia, działa Rada Pracodawców. Zgodnie z regulaminem, każdy kierunek może zgłosić do Rady dwóch lub trzech przedstawicieli podmiotów zewnętrznych, współpracujących z kierunkiem. Dwóch reprezentantów w Radzie mają również przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego archeologii. Członków Rady z ramienia kierunku archeologia wyznaczył Instytut spośród współpracujących z kierunkiem przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Ponieważ w ramach Wydziału Humanistycznego funkcjonują aż 22 kierunki, w posiedzeniach Rady uczestniczy ok. 50 osób powiązanych z różnymi dziedzinami. Nie są to warunki sprzyjające merytorycznej dyskusji dotyczącej kwestii związanych z programem studiów dla poszczególnych kierunków skupionych na Wydziale Humanistycznym, w tym archeologii.

Przy Instytucie Archeologii działa Zespół Programowy. Raz w roku w posiedzeniu Zespołu uczestniczą przedstawiciele pracodawców, reprezentanci dwóch, trzech podmiotów. Grono stale współpracujących z ocenianym kierunkiem instytucji i firm jest jednak znacznie liczniejsze. Dlatego rekomenduje się poszerzenie reprezentacji przedstawicieli pracodawców w pracach Zespołu o pozostałe podmioty systematycznie współpracujące, które uczestniczyć będą w pracach zespołu. Ważnym jest, aby współpracujący z kierunkiem archeologia przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego mieli możliwość spotkania się np. raz w roku i przedyskutowania wspólnie z władzami

kierunku propozycji ewentualnych modyfikacji programu pod kątem lepszego jego dostosowania do potrzeb rynku pracy.

Instytut Archeologii współpracuje również z samorządami lokalnymi. Celem tej współpracy jest szerzenie archeologicznego dziedzictwa i wykorzystanie informacji o odkryciach archeologicznych do promocji gmin i regionu. Korzyści z promocji gminy poprzez wykorzystanie informacji o odkryciach archeologicznych dostrzega np. urząd gminy w Hrubieszowie, który z budżetu gminy studentom pracującym przy wykopaliskach dla muzeum w Hrubieszowie finansuje zakwaterowanie i obiady.

Na ocenianym kierunku nie prowadzi się systematycznie okresowych przeglądów współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów, nie przeprowadza się też oceny poprawności doboru instytucji współpracujących oraz skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów. Rekomenduje się wprowadzenie okresowych przeglądów współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów. Uruchomienie takiej praktyki pozwoli potwierdzić prawidłowość doboru instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego do współpracy z kierunkiem oraz odpowiedniość płaszczyzn współpracy w celu osiągnięcia jak najlepszych efektów współpracy w postaci dostosowania programu uczenia się do aktualnych potrzeb rynku pracy lub wskaże miejsca, które wymagają modyfikacji niezbędnych do uzyskania lepszych wyników współpracy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Współpraca Instytutu Archeologii z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego jest stała, aktywna. Interesariusze zewnątrzni współrealizują zajęcia, które zostały wprowadzone do programu uczenia się po ich sugestjach (metodyka archeologii miejskiej), aktywnie współpracują w procesie organizacji i realizacji badań terenowych, zgłaszają tematy badań naukowych. Ponadto uczestniczą w spotkaniach Rady Pracodawców (przy Wydziale Humanistycznym UMCS) oraz Zespołu Programowego (przy Instytucie Archeologii). Pracodawcy mają możliwość przekazywania uwag i sugestii odnośnie do programu uczenia się na ocenianym kierunku, nie znają jednak ścieżki wytyczonej dla przepływu takiego komunikatu. Na ocenianym kierunku nie prowadzi się systematycznie okresowych przeglądów współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów. Ocena dokonywana jest przez uczelnię nieregularnie, w trakcie kontaktów z interesariuszami zewnętrznymi. Wtedy oceniane są też efekty współpracy

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Stopień zainteresowania możliwościami uczestniczenia w wymianie międzynarodowej studentów archeologii jest jak dotąd znikomy. Dopiero w ostatnim roku akademickim zgłosiło się 5 studentów, ale wyjazd uniemożliwiła panująca pandemia. W Instytucie w ostatnich latach studiów nie odnotowano również obecności studentów zagranicznych uczestniczących w programie wymiany studentów Erasmus.

Natomiast Jednostkę odwiedzają studenci dyplomanci, stażyści i doktoranci uczelni zagranicznych w ramach realizacji innych programów niż Erasmus, projektów badawczych i indywidualnych kontaktów z kadrami Instytutu (m.in. z Львовського Університета, Молдавського Університета w Kiszyniewie, czy w ramach Programu Rządu RP dla Młodych Naukowców). Dotyczy to również studentów uczestniczących w międzynarodowych polsko-niemieckich wykopaliskach.

Na kierunku archeologia chętnie również studia podejmują obcokrajowcy, głównie z Ukrainy i Białorusi.

Pracownicy Instytutu korzystają przede wszystkim z nawiązanych kontaktów indywidualnych z instytucjami zagranicznymi, których podstawę stanowią ich zainteresowania badawcze (np. jak ma to miejsce z Römisch-Germanische Kommission, w Frankfurcie nad Menem; Römisch-Germanische Zentralmuseum, w Moguncji; Государственный Эрмитаж, w Sankt Petesburgu; czy Archeologický ústav AV CR, w Pradze). W znikomym stopniu tylko wymiana ta dotyczy Erasmusa.

Odnotowana obecność i aktywność kadry w procesie umiędzynarodowienia obserwowalna jest na płaszczyźnie kilku obszarów: na polu wymiany doświadczeń w trakcie pobytów stażowych prowadzonych m.in. w powyżej wymienionych ośrodkach; prowadzenia kwerend źródłowych w ośrodkach i bibliotekach zagranicznych (w tym w największej archeologicznej bibliotece w Europie środkowej - Römisch-Germanische Kommission we Frankfurcie nad Menem); wspólnych projektach badawczych (w trakcie realizacji jest aktualnie 11 projektów), prowadzonych wykopalisk (np. Wielbark Archaeological Field School), udziału (w 64 konferencjach i wygłoszeniu 52 referatów) i współorganizowaniu konferencji o zasięgu międzynarodowym (22 konferencje); w projektowaniu studiów doktoranckich na uczelniach zagranicznych (członkostwo w Radzie Naukowej Katedry Archeologii FF University Hradec Kralove, Czechy); publikowaniu w periodykach o zasięgu światowym; członkostwie w komitetach organizacyjnych redakcji pism archeologicznych o światowym zasięgu, czy podejmowaniu się zadań recenzyjnych lub eksperckich; popularyzacji wiedzy nt. prowadzonych badań archeologicznych (np. projekt edukacyjny: Archeologia pojednania. Przydrożne lekcje historii na temat Wielkiej Wojny nad Rawką jako lekcje pojednania, 1915-2015); metodyki badań prowadzenia badań archeologicznych (masłomęcka szkoła archeologiczna).

Nauczyciele akademicki przygotowani są do prowadzenia zajęć w języku obcym, czego poświadczeniem są prowadzone wykłady gościnnie na uczelniach zagranicznych lub w ramach prowadzonych stałych zajęć dydaktycznych (w Universität Wien - Institut für Klassische Archäologie, na Freie Universität Berlin, Institut für Prähistorische Archäologie), lub w trakcie innych pobytów w jednostkach zagranicznych, czy udziału w projektach międzynarodowych. Stałą gotowość do prowadzenia zajęć w języku angielskim lub indywidualnej pracy z dyplomantami zgłaszają 4 osoby. Pomimo takich deklaracji pracowników Instytutu w koncepcji studiów nie uwzględniono zajęć

prowadzonych w języku obcym. Studenci mają dostęp do wykładów ogólnouczelnianych prowadzonych w języku angielskim.

Uczelnia stwarza możliwości nauczycielom akademickim i studentom udziału w mobilności międzynarodowej. Podstawę wymiany stanowią zawarte umowy o współpracy z zagranicznymi uczelniami i jednostkami badawczymi (m.in. Johannes Gutenberg – Universität, Niemcy; Freie Universität Berlin, Niemcy; Humboldt-Universität zu Berlin, Niemcy; University of Hradec Králové, Czechy; Eötvös Loránd University, Budapeszt, Węgry). Pełny wykaz oferty w zakresie możliwości uczestniczenia w wymianie międzynarodowej za pośrednictwem programu Erasmus oraz innych programach znajduje się na stronach UMCS. Studenci dodatkowo informowani są o programach za pośrednictwem organizowanego raz w roku spotkania poświęconego Erasmusowi z Dyrektorem IA oraz powołanym koordynatorem instytutowym programu Erasmus.

Jednostka nie wypracowała procedury sformalizowanego, stałego monitoringu i stopnia oceny procesu umiędzynarodowienia aktywności pracowników badawczo-dydaktycznych, jak i studentów archeologii. W przypadku nauczycieli akademickich zagadnienia te w stopniu ogólnym są uwzględnione przy przeprowadzanej okresowej ocenie pracownika, co zostało omówione w kryterium 4, ale nie dotyczą kompleksowego monitoringu działalności kadry. Rekomenduje się zatem prowadzenie analiz stopnia umiędzynarodowienia studentów i pracowników Instytutu. Tym samym zapewni to im możliwość monitorowania i projektowania indywidualnej ścieżki rozwoju zawodowego.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

IA wpisuje się w realizację uczelnianych założeń prowadzonej polityki procesu umiędzynarodowienia w zakresie dążenia do zwiększania stopnia umiędzynarodowienia prowadzonych badań i procesu kształcenia. Zostały stworzone zarówno kadrze badawczo-dydaktycznej, jak i studentom właściwe warunki do uczestniczenia w mobilnej wymianie międzynarodowej. Dotyczy to wszystkich obszarów powiązanych z prowadzonymi badaniami, dydaktyką i popularyzacją wiedzy na temat stanu i jakości prowadzonych badań archeologicznych. W zakres działań projakościowych nie wpisano monitoringu procesu stopnia umiędzynarodowienia.

Zainteresowanie ze strony studentów udziałem w programach wymiany międzynarodowej, w tym programem Erasmus jest jednak dość znikome.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

System wsparcia studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, zawodowym, naukowym oraz w wejściu na rynek pracy jest odpowiednio zorganizowany. Uczelnia wspiera studentów na wielu płaszczyznach. Z perspektywy studenckiej, jednym z najistotniejszych elementów takiego wsparcia jest współpraca i bieżący kontakt z wykładowcami. Studenci mają swobodną możliwość konsultacji z wykładowcami podczas dyżurów oraz w przerwach między zajęciami. Dodatkowo, każdy rocznik posiada wskazanego przez władze Uczelni opiekuna roku, który odpowiada za sprawny przepływ informacji między studentami a kadrą akademicką oraz wspierającą proces uczenia się. Rolą opiekuna jest również pomoc studentom w rozwiązywaniu problemów formalnych oraz dotyczących studiów.

Wsparcie w zakresie działalności naukowej oraz przygotowania do niej opiera się na działalności Koła Naukowego Studentów Archeologii oraz poprzez indywidualizację toku studiów. Dodatkowo, przedstawiciele instytucji i firm archeologicznych poza wpływaniem na jakość zajęć terenowych i staży, stosunkowo często wychodzą z ofertami zatrudnienia w stosunku do studentów kierunku. Ze względu na niewielką liczbę studentów, najczęściej do zatrudnienia dochodzi poprzez polecenie studentów przez uczelnię. Ze względu na specyfikę pracy w instytucjach takich jak muzeum, praca zawodowa umożliwia jednocześnie rozwój naukowy.

Uczelnia posiada zorganizowany system wsparcia studentów wybitnych. Studenci wyróżniający się swoimi wynikami w nauce, po uzyskaniu zgody Dziekana, mają możliwość indywidualizacji i rozszerzenia programu studiów. W przypadku zgody studentowi wyznaczany jest również opiekun naukowy, który nadaje kierunek dalszemu przebiegowi studiów. Taki model indywidualizacji wspiera studenta w rozwoju pod opieką wykładowcy. Studenci nie mogą jednak skrócić czasu trwania studiów.

Uczelnia posiada zorganizowany system wsparcia studentów wybitnych. Studenci wyróżniający się swoimi wynikami w nauce, po uzyskaniu zgody Dziekana mają możliwość indywidualizacji i rozszerzenia programu studiów. W przypadku zgody studentowi wyznaczany jest również opiekun naukowy, który nadaje kierunek dalszemu przebiegowi studiów. Taki model indywidualizacji wspiera studenta w rozwoju pod opieką wykładowcy. Studenci nie mogą jednak skrócić czasu trwania studiów. Za wsparcie studentów w zakresie rozwoju umiejętności miękkich oraz przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej na rynku pracy w głównej mierze odpowiada Biuro Rozwoju Kompetencji. W ofercie biura znajdują się między innymi wsparcie psychologiczne i zawodowe, szkolenia z umiejętności miękkich, programy edukacyjne w zakresie przedsiębiorczości, oferty praktyk i staży.

Uczelnia umożliwia studentom podjęcie aktywności artystycznych, sportowych, organizacyjnych oraz charytatywnych. Organizowane są liczne wydarzenia, przede wszystkim artystyczne i integracyjne. Studenci mają również możliwość rozwijania kompetencji społecznych poprzez udział w projektach charytatywnych. Możliwe jest również zaangażowanie się w działalność między innymi Chóru Akademickiego, Yacht Clubu oraz Akademickiego Związku Sportowego. Do dyspozycji są również liczne instytucje takie jak Centrum Kultury Fizycznej, Akademickie Centrum Kultury czy też Dyskusyjny Klub Filmowy. Liczne organizacje i instytucje wspierają studentów w rozwoju społecznym i artystyczno-sportowym. Ze względu na wysokie zróżnicowanie wśród możliwych aktywności, studenci mają swobodną możliwość wyboru aktywności. Na kierunku archeologia działa dobrze rozwinięty ruch

naukowy, stymulowany przez instytut oraz Koło Naukowe Studentów Archeologii. Koło naukowe otrzymuje odpowiednie wsparcie ze strony uczelni dając studentom możliwość zaangażowania się naukowego oraz rozwój badawczy. Przy współpracy z uczelnią organizowane są wyjazdy na konferencje oraz udział studentów w publikacjach.

Wsparcie w procesie uczenia się dostosowane jest do potrzeb różnych grup studentów. Studenci wychowujący dzieci mogą wnioskować i indywidualną organizację studiów. Taka możliwość przysługuje jednak tylko studentom studiów stacjonarnych. Studenci mogą również wnioskować o zapomogę w przypadku oczekiwania na dziecko. Istnieje również możliwość przyznania studentowi indywidualnej organizacji studiów ze względu na aktywność zawodową w czasie studiów, studia na różnych kierunkach, działalność na rzecz uczelni oraz ze względu na problemy zdrowotne.

Uczelnia przyznaje również stypendium dla studentów z niepełnosprawnościami. Warto również zaznaczyć, że studenci z niepełnosprawnościami mogą korzystać ze zmian sposobu uczestnictwa w zajęciach oraz składania egzaminów. Należy tu wspomnieć o możliwości odsłuchiwanie nagranych zajęć lub też zmiany formy egzaminu i zaliczenia. Takiego typu udogodnienia wyrównują szanse studentów z niepełnosprawnościami. Dodatkowym wsparciem dla studentów jest Zespół ds. Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami, który pełni dyżury telefoniczne i mailowe, służąc swoim wsparciem przy kwestiach formalnych dotyczących wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. Zespół promuje informacje dotyczące możliwości uzyskania wsparcia. Studenci z niepełnosprawnościami mogą również wnioskować o indywidualizację studiów.

Na uczelni funkcjonuje nieformalny system składania skarg, zażaleń oraz wyrażania opinii. Studenci są informowani o swoich możliwościach rozpoczynając studia oraz podczas kontaktu z opiekunem roku. Jednak ze względu na brak odpowiedniego usystematyzowania, studenci nie do końca wiedzą, gdzie i w jaki sposób można składać odpowiednie opinie. W związku z czym rekomenduje się wprowadzenie konkretnych regulacji dotyczących funkcjonowania systemu precyzując ścieżkę postępowania w przypadku chęci zgłoszenia skargi lub zażalenia.

Uczelnia podejmuje podstawowe działania informacyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa i przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy. Studenci są informowani o procedurach postępowania na początku studiów, a także podczas rozmów z opiekunem roku. Wprowadzone procedury, także antymobbingowe, są jednak niejednolite i w wysokim stopniu nieformalne. Uczelnia jest jednak przygotowana na niepożądane zachowania. Uczelnia udziela kompleksowego i dobrze zorganizowanego wsparcia psychologicznego dla studentów. Studenci mogą uzyskać darmową pomoc ze strony psychoterapeutów. Co więcej, istnieje również możliwość konsultacji w języku angielskim lub ukraińskim, co zwiększa komfort wsparcia w przypadku studentów obcokrajowców.

Uczelnia zapewnia studentom wsparcie w zakresie przygotowania do kształcenia w formie hybrydowej lub zdalnej poprzez szkolenia dostępne dla studentów. Istnieje również możliwość uzyskania pomocy ze strony władz instytutu w przypadku problemów w obsłudze programów do nauki zdalnej.

Motywacja studentów do osiągania lepszych wyników jest osiągana poprzez stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Oprócz wysokich wyników w nauce premiowana jest działalność naukowa, społeczna, sportowa oraz artystyczna.

Kadra wspierająca proces uczenia się jest odpowiednio przygotowana do potrzeb studentów i oferuje swoje wsparcie w odpowiednich godzinach. Studenci mogą uzyskać pomoc ze strony pracowników administracyjnych jak i wszystkich jednostek oraz pełnomocników wspierających proces uczenia się. Na stronie internetowej dostępne są odpowiednie dane kontaktowe oraz godziny przyjmowania studentów w przypadku stacjonarnych godzin pracy lub dyżurów.

Na UMCS działają zarówno ogólnouczelniane jak i jednostkowe samorządy studenckie. Uczelnia deklaruje wsparcie i dobrą współpracę z przedstawicielami samorządu. Samorząd otrzymuje wsparcie finansowe oraz organizacyjne zgodnie z potrzebami.

Udział studentów w ocenie udzielanego im wsparcia zapewniony jest poprzez studencką ankietę ewaluacyjną. Studenci mają możliwość oceny zajęć pod koniec każdego semestru oraz roku akademickiego. Wzór ankiety składa się z pytań zamkniętych, gdzie studenci wyrażają swoją opinię na skali oraz miejsca na swobodne uwagi. Pytania zamknięte są jednak stosunkowo jednowymiarowe i w głównej mierze oscylują wokół oceny przygotowania do zajęć oraz atmosfery na nich panującej. Dodatkowo, ilość miejsca na otwartą wypowiedź pisemną jest relatywnie niewielka i nie daje studentowi możliwości zbudowania pełnej treści opinii na temat zajęć bądź prowadzącego. Na kierunku nie jest również prowadzona ankietyzacja innych elementów wsparcia studentów. Rekomenduje się usprawnienie ankiet dla studentów, dodając pytania bardziej kompleksowo oceniające zajęcia.

Ponadto, studenci nie są w żaden sposób motywowani do oceny zajęć. Warto rozważyć wprowadzenie mechanizmu promocyjnego, zachęającego do wyrażania opinii, dzięki czemu studenci będą mieli większy wpływ na program studiów oraz charakter zajęć na kierunku.

Przedstawiciele samorządu studenckiego angażują się w działania doskonalące program studiów i proces uczenia się w odpowiednich organach kolegialnych uczelni. Ze względu na brak obecności przedstawicieli samorządu studenckiego na spotkaniu, ZO PKA nie jest w stanie dokładnie ocenić tego elementu systemu wsparcia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów kierunku archeologia na UMCS w Lublinie w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w rozwoju naukowym właściwym dla kierunku, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich. Uczelnia posiada nieuporządkowane, lecz działające procedury antymobbingowe jak i również odpowiednie wsparcie psychologiczne.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się nie podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci ze względu na brak odpowiedniego systemu ewaluacji tego rodzaju wsparcia.

Na pozytywną ocenę spełniania kryterium nie mają wpływu nieprzenoszące się w sposób istotny na jakość kształcenia uchybienia wskazane w analizie stanu faktycznego, odnośnie do których zostały sformułowane rekomendacje.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

W odniesieniu do omawianego profilu kształcenia ogólnoakademickiego dostęp do informacji dotyczących programu studiów, zasad realizowania procesu nauczania i procesu uczenia się, a także pozostałych elementów procesu uczenia się, jest możliwy za pomocą stron internetowych, które są dobrze opracowane, przejrzyste, dostęp do informacji jest nieskomplikowany i niezależny od ograniczeń, które mogłyby nakładać różne okoliczności, związane na przykład z rodzajem używanego sprzętu czy miejscem, z którego się korzysta. Informacje te są użyteczne dla studentów, a także dla osób z zewnątrz, co znajduje wyraz między innymi w opiniach studentów. Informacje te obejmują wszystkie istotne aspekty: cele kształcenia, charakterystykę sylwetki absolwenta, opis karier zawodowych absolwentów, kryteria przyjmowania na studia i niezbędne kwalifikacje, wymagane od kandydatów, przyznawane kwalifikacje naukowe i zawodowe. W publicznym dostępie, za pomocą systemu USOS, ale dostępnym dla zainteresowanych z zewnątrz za pomocą zakładki w systemie USOS "Katalog", znajduje się opis programu studiów, sylabusów zajęć i literatury przedmiotu, procedur rejestracji na zajęcia dydaktyczne, charakterystyki procesu nauczania i uczenia się, aktualizowane na bieżąco programy studiów (zmieniające się w związku z sytuacją pandemiczną), wreszcie harmonogramu zajęć. W systemie USOS można odnaleźć także informacje odnoszące się do sposobów weryfikacji efektów uczenia się i oceny efektów uczenia się. Jeśli chodzi o kwestie bytowe i materialne, akademiki, możliwości różnorodnego wsparcia studentów, wymianę studencką, to tego rodzaju informacje także są łatwo dostępne, tak na stronach ogólnouniwersyteckich, jak i na stronach Instytutu Archeologii. Podane są tam ponadto informacje na temat rozwiązywania problemów technicznych (odzyskiwanie haseł itp.). Do niektórych informacji dostęp mają tylko studenci i pracownicy w ramach systemu USOS - odnosi się to np. do wyników ankiet studenckich, sprawdzania ocen. Rekomenduje się uzupełnienie informacji o zanonimizowane wyniki ankietyzacji studentów (jeśli to, oczywiście, jest możliwe, zważywszy na przepisy RODO i kwestię danych wrażliwych), a także udostępnienie osobom zainteresowanym, w tym potencjalnym kandydatom, bardziej szczegółowych i precyzyjnych danych, dotyczących efektów uczenia się - to znaczy poza dostępem w ramach systemu USOS. Ponadto rekomenduje się stałe monitorowanie sylabusów zajęć w ten sposób, by były one na bieżąco aktualizowane.

Należy podkreślić, że na stronie internetowej Instytutu Archeologii UMCS, atrakcyjnej pod względem graficznym i łatwej w obsłudze, dostępne są także przydatne informacje, dotyczące działalności wydawniczej Instytutu, prac wykopaliskowych, współpracy naukowej z innymi ośrodkami archeologicznych badań w Polsce, różnymi instytucjami naukowymi i ośrodkami np. władzy terenowej, samorządami, aktywności na polu popularyzacji nauki i wiedzy o regionie (Lubelszczyzna, tereny graniczące z obszarem Lubelszczyzny).

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców, co zestawiono w tabeli poniżej:

Lp.	Zapewnienie informacji na stronach internetowych	TAK/NIE
1.	Sylwetka absolwenta (cele kształcenia, w tym wskazanie obszarów zatrudnienia/branż zawodowych i możliwości dalszego kształcenia).	TAK
2.	Przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe	TAK
3.	Zasady rekrutacji	TAK
4.	Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym	TAK
5.	Zasady uznawania efektów uczenia uzyskanych w szkolnictwie wyższym	TAK
6.	Kierunkowe efekty uczenia się	TAK
7.	Aktualne programy studiów	TAK
8.	Sylabusy	TAK
9.	Kompletność sylabusów	TAK
10.	Zasady przeprowadzania i zaliczania praktyk zawodowych	NIE DOTYCZY
11.	Zasady dyplomowania (kryteria merytoryczne)	TAK
12.	Erasmus	TAK
13.	Most	TAK
14.	Informacje o wykładowcach (w tym godziny konsultacji i możliwości kontaktu)	TAK
15.	Harmonogram zajęć	TAK
16.	Regulamin studiów	TAK
17.	Pomoc materialna i sprawy bytowe	TAK
18.	Informacje dla studentów niepełnosprawnych	TAK
19.	Biuro Karier	TAK
20.	Dane dotyczące losów zawodowych absolwentów	TAK
21.	Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia (w tym o wyniki ankietyzacji studentów).	TAK

Informacje na stronach internetowych, funkcjonujące w publicznym dostępie, są w zdecydowanej większości przypadków aktualne i aktualizowane na bieżąco. Prowadzi się monitoring zakresu, sposobu przekazywania i aktualności tych informacji. Informacje dostępne dla wszystkich, jak i dla użytkowników systemu USOS, są stale uzupełniane (dotyczy to także kwestii nauczania zdalnego – szkolenia dla pracowników i studentów, poradniki internetowe). Studenci i interesariusze zewnętrzni (pracodawcy) potwierdzili przydatność oraz zrozumiałość informacji o kierunku i studiach na tym kierunku.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Dostęp do informacji publicznej na kierunku archeologia jest kompleksowy, dobrze przygotowany, nieskomplikowany, informacje są zrozumiałe i podane w sposób czytelny. Na bieżąco uzupełnia się i aktualizuje zgodność informacji ze stanem faktycznym i ich zakres. Na dostęp do informacji nie mają wpływu ani miejsce, z którego się korzysta, ani rodzaj używanego sprzętu, pod tym względem dostęp nie budzi zastrzeżeń. Informacje odnoszą się do wszystkich kluczowych aspektów studiowania: rekrutacji na studia i wymaganych kwalifikacji, sylwetki absolwenta, losów zawodowych absolwentów, programu studiów (sylabusy, plan zajęć, harmonogram zajęć, efekty uczenia się i metody ich weryfikacji. Informacje obejmują także formy wsparcia studentów w procesie uczenia się i pomocy bytowo-materialnej. Informacje są klarownie przygotowane, łatwo dostępne i wyczerpujące. Dostęp do informacji publicznej został także obecnie przemyślany oraz dostosowany do okoliczności związanych z pandemią. Dostęp do informacji publicznej spełnia wymagane warunki i swoje funkcje.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Projektowanie zajęć, zasady ich zatwierdzania oraz zmiany w programie studiów na kierunku archeologia zostały poddane określonym procedurom, które są formalnie przyjęte i stosowane odpowiednio do założonych celów. Do 2019 roku kluczową rolę w wewnętrznym systemie zapewnienia jakości kształcenia odgrywał Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia. Od 2019 roku na całej Uczelni wprowadzono system, w ramach którego za politykę jakości kształcenia odpowiadają: Senat, Dzielnicowe Kolegia Dydaktyczne (przejęły funkcje Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia), Wydziałowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia. Nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów archeologia sprawuje dziekan Wydziału Humanistycznego oraz upoważniony przez Dziekana Prorektor ds. Jakości Kształcenia. Nadzór organizacyjny i merytoryczny spoczywa na Dyrektorze Instytutu i kierowanym przezeń Zespole Programowym Instytutu Archeologii UMCS.

Kompetencje poszczególnych zespołów systemu zapewnienia jakości kształcenia, oceny jakości kształcenia i doskonalenia jakości kształcenia określono w sposób klarowny i właściwy. Podstawową rolę odgrywają w tym wypadku inicjatywy Dyrektora Instytutu i Zespołu Programowego Instytutu, który proponuje zmiany bądź modyfikacje programu studiów, zatwierdzane następnie - kolejno - przez

Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, kolegium dziekańskie Wydziału Humanistycznego UMCS; Dziekan przekazuje propozycje zmian, za pośrednictwem Centrum Kształcenia i Obsługi Studentów, Rektorowi UMCS. Po analizie, przeprowadzanej przez Pełnomocnika Rektora ds. jakości kształcenia oraz Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów, zwłaszcza pod kątem kompletności i poprawności formalnej, zmiany zatwierdza Senat Uczelni. Zatwierdzanie zmian i modyfikowanie programu studiów dokonuje się w oparciu o sformalizowane zasady - określa je uchwała w sprawie wytycznych dotyczących wymagań w zakresie tworzenia i doskonalenia programów studiów.

Przyjęcia na studia na kierunku archeologia odbywają się na podstawie formalnie przyjętych warunków i określonych kryteriów kwalifikacji kandydatów. Rekrutację przeprowadza się w oparciu o procedury przyjęte wspólnie dla całego Uniwersytetu, określone uchwałą senatu w sprawie zasad przyjęć na I rok studiów .

Na kierunku archeologia UMCS przeprowadza się systematyczną ocenę programu studiów, która obejmuje plan studiów, profil zajęć i ich charakterystykę, a także efekty uczenia się. Ocena ta uwzględnia potrzeby rynku pracy (na przykład, w ostatnich latach wprowadzono, zgodnie z sugestiami firm zewnętrznych i instytucji (pracodawców) współpracujących z Instytutem Archeologii, zajęcia z wykorzystaniem nowych technik pomiarowych i badawczych), odpowiednio dostosowane treści programowe, związane z nimi metody kształcenia (nacisk położony na zajęcia terenowe, współpracę z instytucjami muzealnymi i konserwatorskimi, przedsiębiorstwami zajmującymi się badaniami archeologicznymi), a także wyniki nauczania i stopień realizacji zakładanych efektów nauczania. Monitorowanie efektów uczenia się dokonuje się zgodnie z przyjętym Regulaminem Studiów, będącym załącznikiem do uchwały Nr XXIV-26.5/19 Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2019 r. w sprawie regulaminu studiów. Uzyskiwanie efektów uczenia się poddaje się ocenie na podstawie szeroko zakrojonej analizy, obejmującej egzaminy (i inne formy prac etapowych), wyniki ocen prac terenowych, poziom pracy dyplomowej, ocenę egzaminu dyplomowego. Przed zakończeniem każdego semestru przeprowadza się ponadto analizę wyników nauczania, opartą na ankietach studenckich i arkuszach autoewaluacji zajęć, dokonywanej przez poszczególnych pracowników - wyniki autoewaluacji są przedstawiane Dyrektorowi Instytutu i Radzie Doskonałości Naukowej Instytutu Archeologii. W analizie programu studiów bierze się także pod uwagę charakterystykę losów absolwentów na rynku pracy. Zebrane w toku analiz informacje i oceny, dotyczące poszczególnych pracowników naukowo-dydaktycznych i prowadzonych przez nich zajęć, otrzymują następnie Rektor, Prorektor ds. jakości kształcenia, Dziekan, nauczyciele akademicki, których zajęcia były przedmiotem oceny, oraz bezpośredni przełożeni ocenianych nauczycieli. Na tej podstawie wprowadza się ewentualne korekty zajęć lub inne działania naprawcze - zwłaszcza na poziomie dydaktyki i jej metod (lub dostosowania obsady zajęć - seminariów - do potrzeb studentów).

Systematyczna ocena programu studiów jest przeprowadzana na podstawie miarodajnych informacji, odnoszących się we właściwy sposób do celu i zakresu oceny. Oceny tej dokonuje się na podstawie analizy postępów studentów w procesie przyswajania sobie efektów uczenia się (prace etapowe o zróżnicowanym charakterze, prace dyplomowe, odpowiednio wyprofilowane do poziomu i charakteru studiów (profil ogólnoakademicki), ankiety zajęć opracowywane przez studentów, oceny warunków studiowania, przeprowadzane przez uczestników zajęć, charakteru i poziomu wsparcia studiujących przez Uczelnię, ankiety dla studentów kończących studia, wreszcie informacje zwrotne, przekazywane przez nauczycieli akademickich.

W ocenie programu studiów w stopniu zorganizowanym, stałym i efektywnym uwzględnia się analizy i oceny, przygotowywane przez samych studentów, jak i pracowników naukowo-dydaktycznych (ankiety, autoewaluacja nauczycieli akademickich, hospitacje zajęć). Opinie środowiska pracodawców są także brane pod uwagę, ale w tym wypadku rekomenduje się pogłębienie i większą systematyczność w ramach takiej współpracy.

Wyniki analiz, uzyskanych w procesie oceny programu studiów, są wykorzystywane do poprawienia i modyfikowania programu na kierunku archeologia. W tym wypadku zwraca się szczególną uwagę na oceny konkretnych zajęć, dokonywane przez studentów. Uwagi zawarte w ankietach służą do modyfikacji programu lub sposobu prowadzenia zajęć.

Jakość kształcenia na kierunku archeologia podlega ocenie, która jest przeprowadzana w sposób stały i zorganizowany – jest to, po pierwsze, ocena, której dokonują studenci na różnych poziomach i w różnych okresach swojej nauki, po drugie – na drodze współpracy z Radą Pracodawców - tutaj współpraca powinna być, jak już zaznaczono, ściślejsza i lepiej zorganizowana. Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów jest zespołem powołanym do organizacji i nadzorowania właściwego przebiegu ocen i opracowania wyników badań. Na studiach II stopnia (profil ogólnoakademicki) cyklicznej oceny dokonuje się na podstawie zarządzenia Rektora UMCS z dnia 24 maja 2014 r. w sprawie prowadzenia badań jakości kształcenia w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej. Zarządzenie określa, że ocena jakości kształcenia i dydaktyki ma się odbywać w sposób systematyczny, okresowy, wedle ustalonego porządku działania (formy ankiet, arkusze autoewaluacji, służbowa droga analizy i oceny wyników badań, opracowanie wniosków z badań, wdrażanie zmian).

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym ocenom, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości. Wyznaczony został zespół osób, sprawujących nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów, określone zostały w sposób przejrzysty kompetencje i zakres odpowiedzialności tego zespołu osób, w tym kompetencje i zakres odpowiedzialności w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zasady opracowywania, modyfikacji, zmian w programie studiów na kierunku archeologia UMCS w Lublinie zostały formalnie określone, przyjęte i są stosowane w praktyce. Wyznaczono i sprecyzowano kompetencje zespołów Rada Programowa, Rada Doskonałości Naukowej, działająca przy Instytucie), sprawujących nadzór nad organizacją studiów, ich merytorycznym kształtem oraz obsługą administracyjną. Przyjęto w sposób formalny procedury, na podstawie których dokonuje się zatwierdzenia, zmian i modyfikacji programu studiów. Proces rekrutacyjny odbywa się w oparciu o przyjęte na całym Uniwersytecie zasady. Przeprowadza się systematyczny, cykliczny i zorganizowany proces oceny programu studiów. Proces ten odbywa się na podstawie wewnętrznie powiązanego systemu ocen i ewaluacji, odnoszącego się do treści programowych, metod kształcenia, sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się. Należy zaznaczyć, że w procesie tym uwzględnia się także losy zawodowe absolwentów oraz opinie pracodawców, choć opinie pracodawców powinny być brane pod

uwagę w sposób bardziej systematyczny. Okresowa ocena studiów jest prowadzona w oparciu o właściwie określone analizy informacji i danych, uzyskanych na podstawie ocen sporządzanych przez studentów, wyniki autoewaluacji pracowników, hospitacje zajęć. W procesie oceny zajęć uczestniczą tak interesariusze wewnętrzni, jak i interesariusze zewnętrzni. Wyniki systematycznych analiz przekładane są na modyfikację programu studiów i ich organizacji. Jako całość, system oceny programu studiów i prowadzonych na profilu ogólnoakademickim zajęć funkcjonuje sprawnie.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Zalecenia

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Zalecenie

Zalecenia z wizytacji przeprowadzonej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie dotyczące oceny jakości kształcenia na kierunku archeologia na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich, z dnia 18.05.2009 r. odnosiły się do:

- braków w grupie samodzielnych profesorów, których nie można uzupełniać zatrudnianiem profesorów – obcokrajowców,
- znaczące dysproporcje w liczbie pracowników zajmujących się poszczególnymi etapami dziejów (s. 12, 37) – struktura kadrowa IA,
- stanu osobowego IA UMCS, który nie zapewnia w dłuższej perspektywie realizacji w stopniu podstawowym programu przewidzianego dla studiów archeologicznych.
- poważne zastrzeżenia budzi obciążanie adiunktów prowadzeniem prac magisterskich, mimo że Instytut dysponuje wystarczającą liczbą samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych
- konieczność dalszego rozwoju naukowego kadry, a zwłaszcza uzyskanie przez 2-4 osoby stopni doktorów habilitowanych, co ma umożliwić stworzenie pełnej oferty dydaktycznej w zakresie prowadzonych seminariów magisterskich
- uzależnienie dalszego rozwoju jednostki od dynamiki rozwoju naukowego młodszej kadry dydaktycznej oraz kierowanie pracami doktorskimi przez doktorów habilitowanych, co jest warunkiem ubiegania się o tytuł profesora (s. 38)

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Uczelnia podjęła właściwe działania, wprowadzające w życie zalecenia o charakterze naprawczym – zalecenia te przedstawiono na podstawie wizytacji na kierunku archeologia w 2009 roku. Habilitacje pracowników specjalizujących się w archeologii młodszej epoki kamienia oraz epoki brązu i wczesnej epoki żelaza sprawiły, że zajęcia te prowadzą obecnie już samodzielni nauczyciele akademicy. Odnosząc się następnie do kwestii rozwoju kadry naukowej, do 2019 roku sześciu pracowników Instytutu Archeologii UMCS uzyskało stopień dra habilitowanego, w związku z czym rozszerzono dostatecznie ofertę seminariów mgr - obejmują one obecnie wszystkie epoki i specjalności, reprezentowane w Instytucie. Postulat harmonijnego rozwoju kadry młodszych pracowników naukowych został także zrealizowany, gdyż w latach 2011-2013 czterech pracowników naukowych uzyskało stopień dra, zaś pracownicy samodzielni pełnili funkcję promotorów prac dr oraz uczestniczyli, jako recenzenci i członkowie komisji, w procedurach habilitacyjnych.

Przewodniczący zespołu oceniającego

prof. dr hab. Ryszard Kasperowicz

Załączniki:

Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

1. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669, z późn. zm.);
3. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64, z późn. zm.).
4. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1787);
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. z 2018 r. poz. 1861);
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218);
7. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęty uchwałą Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r. w sprawie statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, z późn. zm.;
8. Uchwała Nr 67/2019 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej;

Szczegółowe kryteria dokonywania oceny programowej

Profil ogólnoakademicki

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Standard jakości kształcenia 1.1

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Standard jakości kształcenia 1.2

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnane przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

Standard jakości kształcenia 1.2a

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 1.2b

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Standard jakości kształcenia 2.1

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

Standard jakości kształcenia 2.1a

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.2

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiającą studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.2a

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.3

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 2.4

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

Standard jakości kształcenia 2.4a

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów,

w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 2.5

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 2.5a

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Standard jakości kształcenia 3.1

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

Standard jakości kształcenia 3.2

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Standard jakości kształcenia 3.2a

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 3.3

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne

związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Standard jakości kształcenia 4.1

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Standard jakości kształcenia 4.1a

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 4.2

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Standard jakości kształcenia 5.1

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

Standard jakości kształcenia 5.1a

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

Standard jakości kształcenia 5.2

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Standard jakości kształcenia 6.1

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

Standard jakości kształcenia 6.2

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Standard jakości kształcenia 7.1

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicy są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

Standard jakości kształcenia 7.2

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Standard jakości kształcenia 8.1

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Standard jakości kształcenia 8.2

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Standard jakości kształcenia 9.1

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Standard jakości kształcenia 9.2

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Standard jakości kształcenia 10.1

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

Standard jakości kształcenia 10.2

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

Polska
Komisja
Akredytacyjna

